

GRAN KOMMUNE

Budsjettkonferanse 13. juni 2024

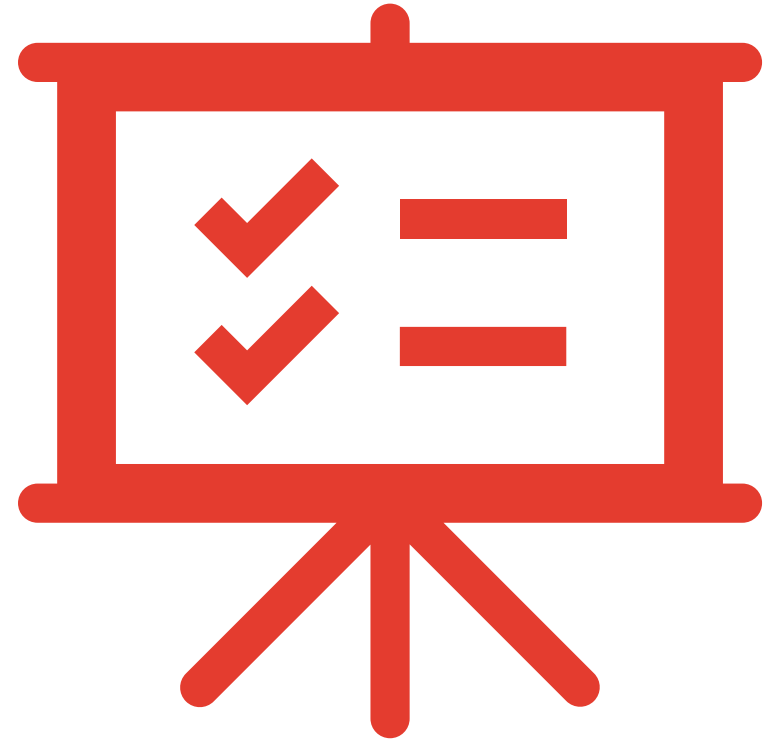
Budsjett og økonomiplan 2025-2028

Agenda

- (Rapport 1. tertial 2024)
- Rådmannens innledning
- Investeringsplan
- Framskrevet driftsbudsjett
 - rammer
 - tverrfaglige utviklingsområder
 - økonomisk bærekraft og kommunale måltall
- Planer og mål
- Strategidiskusjon
- Videre arbeid

GRAN KOMMUNE

Rapportering 1. tertial 2024

GRAN KOMMUNE

Beløp i 1000

	Budsjett hiå. 2024	Regnskap hiå. 2024	Avvik hiå.	Avvik i % hiå.	Budsjett 2024	Årsprognose	Prognose årsavvik
Sentrale inntekter	-356 288	-355 682	-606	-0,2 %	-1 070 066	-1 072 566	2 500
Sentrale utgifter	0	0	0	0,0 %	59 000	59 000	0
Netto finansutgifter og inntekter	19 121	23 567	-4 446	-23,3 %	42 516	35 516	7 000
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	2 199	1 099	1 100	50,0 %	1 249	1 249	0
Til disposisjon	-334 968	-331 016	-3 952	-1,2 %	-967 301	-976 801	9 500
Rådmann og stab	16 729	18 804	-2 075	-12,4 %	42 363	43 263	-900
Fellestjenester	17 503	13 875	3 628	20,7 %	97 424	96 424	1 000
Oppvekst	103 027	107 791	-4 764	-4,6 %	275 638	278 638	-3 000
Familie og velferd	103 257	98 041	5 217	5,1 %	249 436	253 436	-4 000
Helse og omsorg	85 477	91 688	-6 211	-7,3 %	241 951	264 451	-22 500
Kultur og samfunn	33 014	35 575	-2 561	-7,8 %	91 142	91 142	0
Kultur og samfunn - VAR	-24 552	-20 624	-3 928	-16,0 %	-38 262	-38 262	0
Politiske organer	3 006	4 138	-1 132	-37,7 %	7 609	7 609	0
Overordnede inntekter og utgifter	0	-88 400	88 400	0,0 %	0	0	0
Sum disponering	337 461	260 888	76 573	22,7 %	967 301	996 701	-29 400
Merforbruk -/mindreforbruk +	2 493	-70 128	72 621	2913,0 %	0	19 900	-19 900

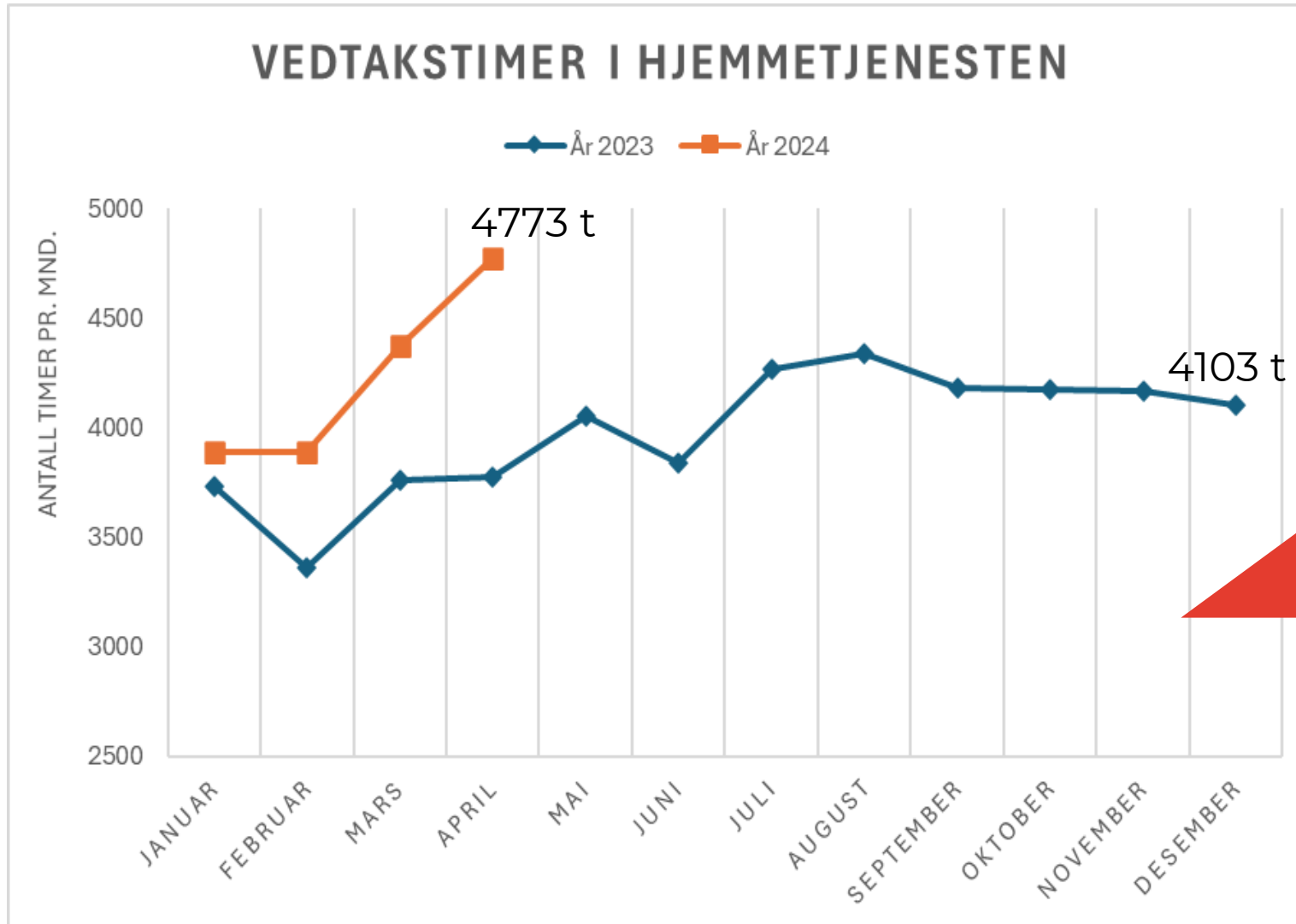
Status for vedtatte innsparingstiltak HO

Tiltak	Status	Budsjettert effekt	Forventet effekt
Avvikle legekantoret i Bjoneroa kulturbygg	Gjennomføres i sin helhet med en hybridløsning der enkle undersøkelser og prøver tas på legekantoret i Bjoneroa og fraktes til legegruppa i Brandbu.	400 000	400 000
Desentralisering og mer kostnadseffektiv drift av trygghetsplasser	Delvis gjennomført. Man fikk ikke redusert antall årsverk tilstrekkelig i 2024, men forventes helårsvirkning fra 2025.	1 875 000	1 275 000
Redusere bemanningen med en kveldsvakt på Skjervum avdeling 2	Tiltaket er realisert i sin helhet	870.000	870.000
Redusere med en nattevakt på Marka	Ikke gjennomført. Det var ikke tilstrekkelig kartlagt når tiltaket ble foreslått. Arbeidsmengden og kompleksiteten på natt gjør at det ikke er forsvarlig å redusere med en nattevakt. For å unngå å måtte øke på natt vil det bli innført digitale tilsyn.	400.000	0
Generelt rammekutt	Det generelle rammekuttet har ikke vært mulig å realisere med bakgrunn i den utviklingen som har vært i tjenestene.	3 200 000	0
Sum innsparing tiltak		6 745 000	2 545 000
Samlet prognose for året ikke realiserte innsparingstiltak			-4 200 000

GRAN KOMMUNE

Utvikling i tjenstlige behov 2023/-24

**Vi har fått
100 flere
brukere og
pasienter på
17 måneder.**

Utvikling i 2024 som påvirker prognosen i HO

Tiltak	Status tiltak	Prognose
Ikke realiserte innsparingstiltak	Vedtatte innsparingstiltak er delvis realisert	-4 200 000
Sommeråpne dagaktivitetssentre på Marka og Skjervum	Tiltaket er finansiert med 300 000 og gjennomføres for 2024. Det anslås at tiltaket er underfinansiert med kroner 50 000.	-50 000
Kjøp av private institusjonsplasser først som følge av Noro-virus, men også som følge av flere har mange liggedøgn på Marka avdeling 2, og at brukerne har sammensatte behov for tjenester og at de skrives ut tidligere fra sykehus enn før.	Kostnadsreducerende tiltak som er i gang satt er; økt grunnbemanning i hjemmetjenesten for raskere utskrivning fra sykehus og opphold på Marka avdeling 2. Nye tjenestebeskrivelser og økt grunnbemanning i enhet for koordinering og tildeling (EKT) og forebyggende tjenester skal bidra til å gi riktige tjenester i hjemmet i tråd med innsatstrappa. En avdeling har hatt overbelegg for å redusere kostnader på kjøpsplasser. Antallet kjøpsplasser er nå redusert fra 7-3.	-5 800 000
Økt tjenestebehov i flere deler av tjenesten Det har i hjemmetjenesten vært en økning av vedtakstimer på 11% siden januar 2024. På institusjon har inneliggende pasienter hatt større tjenestebehov enn grunnbemanningen har mulighet til å romme. Dette har ført til innleie av vikarer ved behov og tidvis generert bruk av vikarbyrå og overtid	For å få kontroll med kostnadene og gi økt forutsigbarhet og mindre slitasje på personell er grunnbemanningen økt både ute i tjenesten, men også i EKT og forebyggende tjenester. Dette skal bidra til at tjenestemottakere kan bo lengre hjemme og styrke EKT i portvokter rollen. I tillegg benyttes potensialet i velferdsteknologi, noe som vil ha effekt på sikt.	-3 000 000
Sykefravær blant sykepleiere og nattevakter medfører bruk av overtid og vikarbyrå.	For å redusere dette er grunnbemanning i hjemmetjenesten og på Marka avdeling 2 økt. Tiltaket forventes å ha effekt og prognosen forutsetter at det ikke benyttes vikarbyrå etter uke 33.	-9 450 000
Samlet prognose for året ikke realiserte innsparingstiltak		-22 500 000

Virkning inn i 2025 utfra prognose for 1. tertial 2024 HO

Tiltak	Status tiltak	Prognose	Effekt 2025
Ikke realiserte innsparings tiltak	Vedtatte innsparingstiltak er delvis realisert	4 200 000	4 000 000
Sommeråpne dagaktivitetssentre på Marka og Skjervum.	Tiltaket er finansiert med 300 000 og gjennomføres for 2024. Det anslås at tiltaket er underfinansiert med kroner 50 000. Ingen virkning i 2025 da tiltaket kun er lagt inn med finansiering i 2024.	50 000	
Kjøp av private institusjonsplasser, først som følge av Noro-virus, men også som følge av flere har mange liggedøgn på Marka avdeling 2, og at brukerne har sammensatte behov for tjenester og at de skrives ut tidligere fra sykehus enn før.	Kostnadsreduserende tiltak som er i gang satt er; økt grunnbemanning i hjemmetjenesten for raskere utskrivning fra sykehus og opphold på Marka avdeling 2. Nye tjenestebeskrivelser og økt grunnbemanning i EKT og forebyggende tjenester skal bidra til å gi riktige tjenester i hjemmet i tråd med innsatstrappa.	5 800 000	1 300 000
Økt tjenestebehov i flere deler av tjenesten. Det har i hjemmetjenesten vært en økning av vedtakstimer på 11% siden januar 2024. På institusjon har inneliggende pasienter hatt større tjenestebehov enn grunnbemanningen har mulighet til å romme. Dette har ført til innleie av vikarer ved behov og tidvis generert bruk av vikarbyrå og overtid	Det økte tjenestebehovet forventes å vedvare inn i 2025 og tiltaket vil da ha helårsvirkning. Bruken av velferdsteknologi forventes å bremse behovet for personell noe.	3 000 000	7 500 000
Sykefravær blant sykepleiere og nattevakter medfører bruk av overtid og vikarbyrå.	Tiltakene som er innført forventes å ha effekt inn i 2025.	9 450 000	
Prognose og effekt inn i 2025		22 500 000	12 800 000

Prognose versus budsjett

Netto driftsresultat

Vedtatt budsjett 2024

- Budsjett 2024 negativt netto driftsresultat 4,5 mill. kroner (-0,3 %)
- Avsetning til disposisjonsfond 2,7 mill. kroner

Prognose per april for 2024

- Prognostisert 19,9 mill. kroner svakere resultat enn budsjett
- Prognose tilsier negativt netto driftsresultat 24,4 mill. kr (-1,7%)
- Behov for bruk av disposisjonsfond 17,1 mill. kroner

Status disposisjonsfond

	Sum disposisjonsfond	Avsetning til disposisjonsfond 2024	Bruk av disposisjonsfond 2024
Sum alle disposisjonsfond pr 01.01.2024	202 412 288		
Bruk og avsetninger disposisjonsfond			
Opprinnelig avsetning budsjettet 2024		3 049 000	300 000
K-sak 6/24 Solenergianlegg ved kommunale formålsbygg - utførelse			1 200 000
K-sak 27/24 Opparbeidelse av Skutelandet friområde			450 000
Sum avsetning og bruk		3 049 000	1 950 000
Netto budsjettert avsetning/bruk årets drift	1 099 000		
Saldo disposisjonsfond pr 30.04.24 i hht budsjett	203 511 288		

Forslag budsjettjusteringer drift

- Inntekter «Hans» 82 mill. kr
 - brukes 41,1 mill. kr i 2024, herav 40,1 mill. kr i investering
 - rest til bruk i 2025
- Øke budsjett renteinntekter, redusere rentekostnader og avdrag, øke kraftsalgsinntekter og redusere strøm
 - brukes til gratis halvdagsplass SFO tredje trinn 2 mill. kr
 - øke budsjettramme helse og omsorg 6,96 mill. kr
- Øke inntekter flyktningemidler 2,5 mill. kr.
 - brukes til økte kostnader innføringsklasser 1,5 mill. kr
 - rest avsettes til senere bruk
- Øvrige forslag i hovedsak kun flytting mellom områder

Forslag budsjettjusteringer investering

- økning av investeringsbudsjettet for «Hans» 50,2 mill. kr inkludert mva.
- redusere investeringsbudsjett velferdsteknologi 2 mill. kr, overføres til driftsbudsjettet (regnskapsregler)

Finansiering

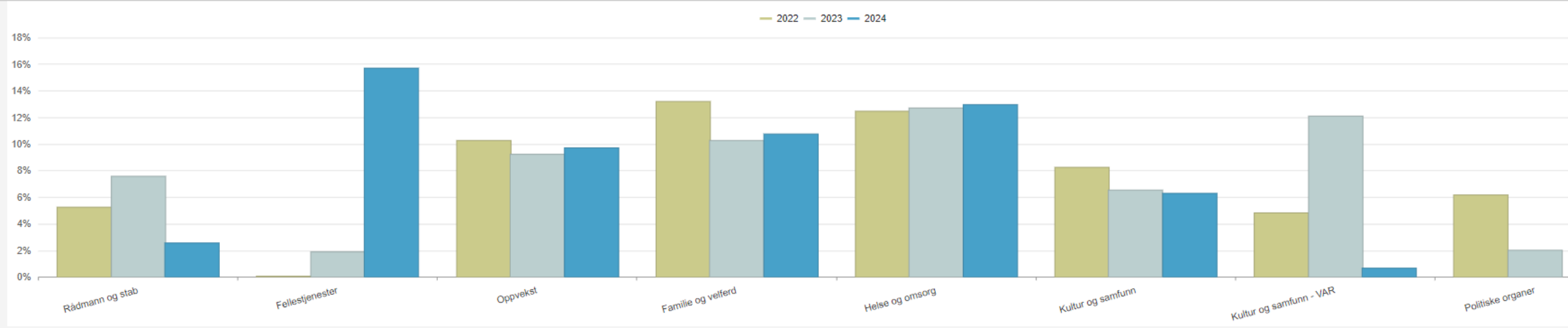
- overførte midler fra drift, redusert låneopptak 1,6 mill. kr og økt mva. kompensasjon

Sykefravær

Fravær per enhet/ansvar ⓘ

Akkumulert fravær : 10,06%

- Hittil i år 10 % - uendret fra samme periode 2023
- Fraværet i april måned ned til 9,5 % (mars 10,8 %)

GRAN KOMMUNE

Rådmannens innledning

Endringer i inntektssystemet

Gran kommune er en minsteinntektskommune

- Skatten fra våre innbyggere i 2023 utgjorde 84 % av landsgjennomsnittet.

Gjennom inntektssystemet foretas en utjevning, hvor alle kommuner garanteres minst 95 % av landsgjennomsnittet (tidligere 94 %)

Gran kommune pekte i sitt høringssvar på nødvendigheten av større grad av utjevning – det ble ikke imøtekommet i innstillingen til Stortinget

Den ønskede vridningen fra skattesterke kommuner til skattesvake ble ikke imøtekommet

Vi hadde våre forhåpninger til utredningen av inntektssystemet – de slo ikke til

Kraftinntekter holdt utenfor

Nesten alle kommunene på toppen av rikinglisten har store inntekter som vertskommuner for vannkraft. Utbyggeren er som regel Statkraft eller de store bykommunenes kraftselskaper. Kraftinntektene kommer særlig i form av eiendomsskatt på anleggene, salg av [konsesjonskraft](#) og såkalte [konsesjonsavgifter](#).

[Ekspertutvalget](#) som utredet nytt inntektssystem ville utjevne også disse inntektene, samt de fra havbruk. Det foreslo «en moderat utjevning» ved å trekke inn 10 prosent av det over landsgjennomsnittet for slike inntekter.

Dette skulle så gå til kommuner under gjennomsnittet.

GRAN KOMMUNE

Inntektssystemet

Landets rikeste kommuner

Endret overføring fra staten ved nytt inntektssystem.
Kroner pr. innbygger og antall innbyggere.

Kommune	Endr.nytt system	Korrigert fri inntekt* 23	Ant. innb. 1.7.23
Bykle	739	261 097	1 007
Eidfjord	832	166 203	968
Modalen	-1 745	160 623	375
Åseral	2 375	159 531	910
Aurland	140	150 831	1 797
Sirdal	-596	146 110	1 860
Valle	1 628	144 815	1 201
Suldal	-1 162	144 468	3 827
Vinje	393	143 266	3 837
Tydal	406	141 634	758
Aukra	2 262	137 302	3 692
Utsira	5 218	136 857	209
Vaksdal	1 751	131 031	3 883
Sørfold	1 996	122 807	1 852
Sauda	-391	122 336	4 559
Høyanger	-1 098	120 072	3 916
Namsskogan	-1 427	118 012	831
Tokke	-1 658	117 063	2 204
Hol	540	117 024	4 531
Rødøy	1 479	115 833	1 139
Bygland	691	115 415	1 162
Ullensvang	-978	114 254	11 140
Vang	-2 542	112 036	1 690
Lebesby	701	111 928	1 112
Tinn	-1 007	111 739	5 547

GRAN KOMMUNE

Vil gjøre søkkrike kommuner enda rikere

Regjeringen foreslår overraskende endringer i systemet for omfordeling av inntekter mellom kommuner. De følger Matteus-prinsippet: «For den som har, skal få, og det i overflod».

De 20 rikeste kommunene er en av gruppene som kommer best ut av endringene som er foreslått av Jonas Gahr Støre og Trygve Slagsvold Vedum. (Foto: Per Thrana)

Faksimile:
Dagens Næringsliv 10. Juni 2024
Steinar Juel, Cevita

Inntektssystemet

Fikk 15.000

Så hva går alle skattepengene til i Vinje?
Litt av svaret kommer fra en benk ved butikken Silkevippa i Åmot.

– Kommunen er flink til å gi tilbake til innbyggerne, sier Lars Eilev Høgset Damkås (30). – I fjor fikk vi et innbyggertilskudd på i alt 15.000 kroner på grunn av høye strømpriser. Det kommer godt med.

For ordens skyld: Den statlige strømstøtten kommer *i tillegg*.

I 2022 var det kommunale innbyggertilskuddet i Vinje 9000 kroner pr. husstand. I mars i år kom det nye 6000 kroner på konto fra rådhuset.

– Det er nye skoler og barnehager stort sett overalt. Det er egne kokker som lager mat i barnehagene og i skolene. Kulturtilbudet er bra, sier Høgset fra benken, sammen med kona Trine Damkås Høgset (27) og datteren Erle, som fyller 1 år dagen etter.

Generalistkommuneprinsippet

NOU 2023: 9 Generalistkommunesystemet (høringsfristen var 1. oktober 2023)

- Dette er en viktig diskusjon om hvordan kommunene skal ha likt ansvar for oppgaver, uavhengig av størrelse og andre faktorer.

For å kunne videreføre generalistkommuneprinsippet må det være en forutsetning at det følger tilstrekkelig økonomiske rammer med oppdraget.

De mindre justeringene i inntektssystemet, gjør at det vil tvinge seg fram strukturelle endringer. De mindre kommunene vil ikke kunne tilby nødvendige tjenester.

Uten tilstrekkelige rammer vil det tvinge seg fram større kommuner gjennom sammenslåinger!

Generalistkommuneprinsippet, med dagens kommunestruktur, står for fall!

GRAN KOMMUNE

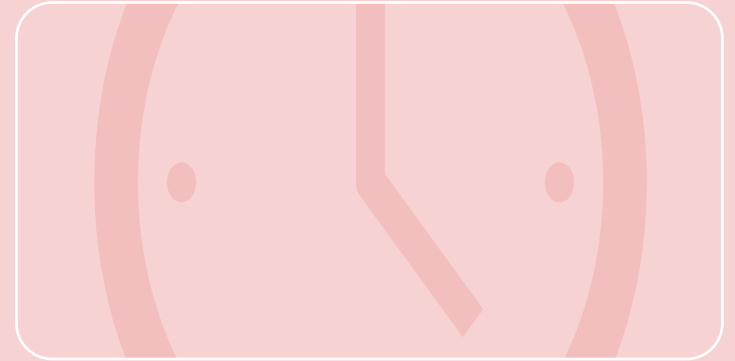
Scenarier

Sammenbruddet
– veien dit ingen vil

Sakte, sakte
– tilpasning år for år

Tenke langt
– handle nå

Sammenbruddet – hva skjer? Scenarier

- Fra 2025 øker presset på de kommunale omsorgstjenestene kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse- og omsorgstjenester, men kommunesektoren har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot 2030 blir det tydelig at svært mange kommuner ikke er forberedt på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse- og omsorgstjenestene får etter hvert svært dårlig rykte, og få med helsefaglig utdanning søker seg til oss. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø.
- I 2030 meldes kommune nr. 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antallet eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by- og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommune-kaka.
- I 2031 overføres grunnskolene til fylkeskommunene som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativ god opplæring, og et helhetlig utdanningsløp, da kommunene har vært mer opptatt av nærscole enn kvalitet i utdanningen.

Sammenbruddet – hva skjer? Scenarier

- I 2033 leverer det statlige oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonen er at det er store forskjeller i pleie- og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenestene som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie- og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget 2034 uttaler statsminister Tonje Brenna (Ap) at det ikke er noen annen utvei enn å statlig gjøre pleie- og omsorgstjenesten.
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.
- Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse.
- I 2033 oppheves retten på å motta pleie- og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunene gis frihet til å organisere tjenestene i små omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelp, kan kommunene kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene.

GRAN KOMMUNE

Befolkningen i Gran kommer til å endres i perioden 2024-2034

20-66 år:

8016 **7777**

67-79 år:

2009 **2324**

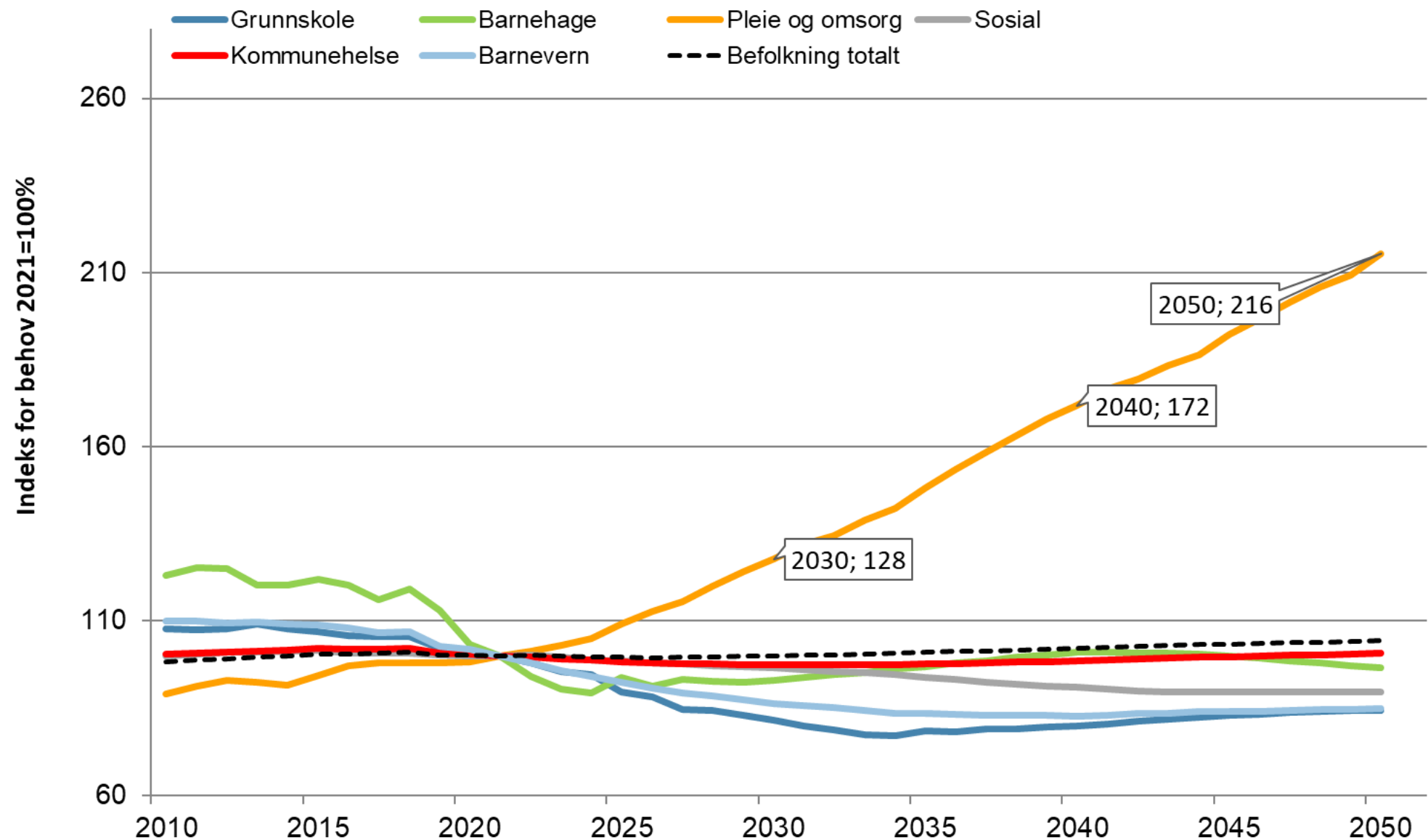
80-89 år:

684 **963**

90 år og eldre:

128 **190**

Beregnet behov for tjenester. 2021 = 100 K-3446 Gran, SSB MMMM alternativ per juli 2022

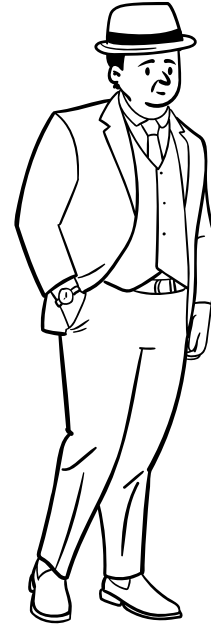
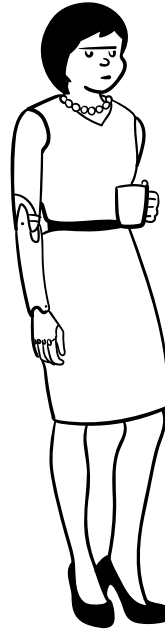
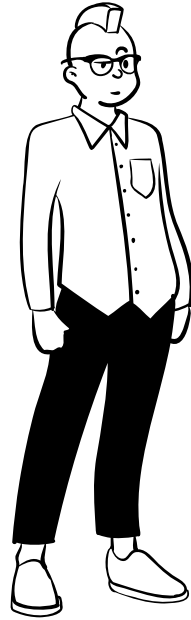

Kilde: Agenda Kaupang basert på demografi-komponenten i statens inntektssystem og MMMM-alternativet til SSB, juli 2022

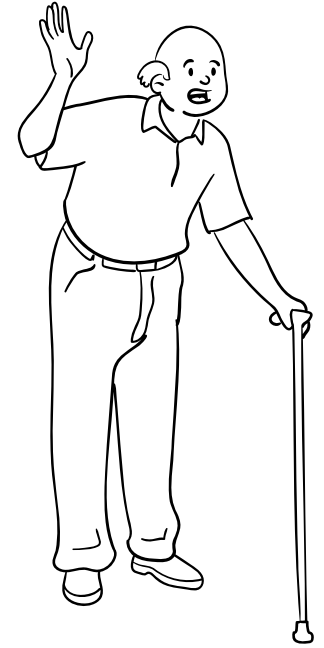
GRAN KOMMUNE

2022:

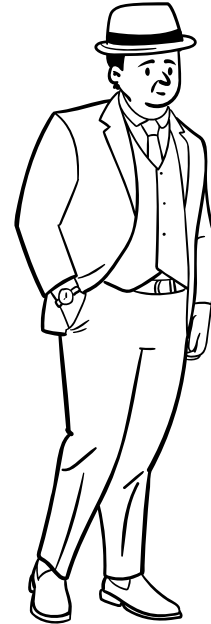
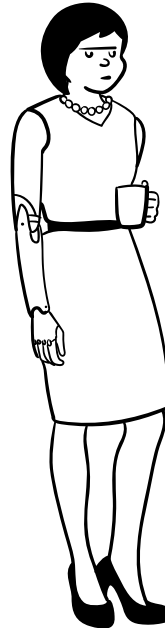

3,2

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

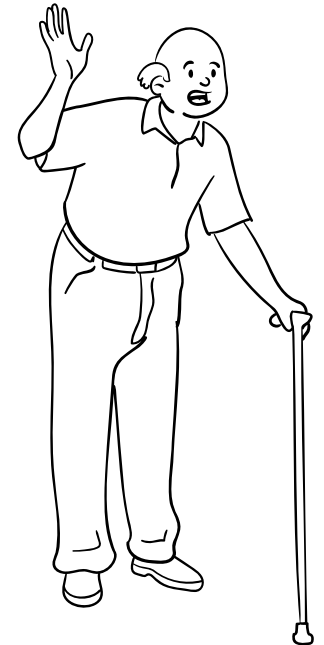

2050:

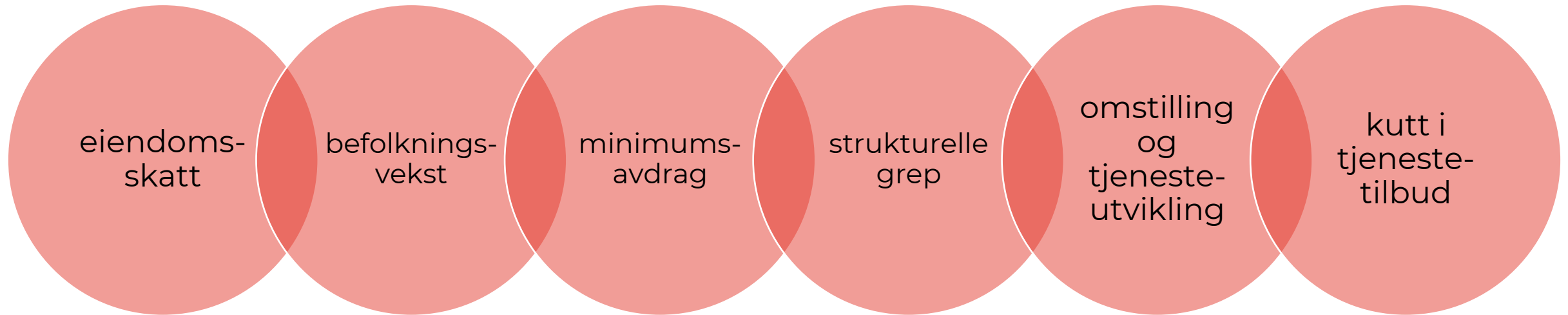
1,8

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

Handlingsrom – bærekraftig økonomi

GRAN KOMMUNE

Kvalitet og volum på tjenestene

Politikk og administrasjon må ha et felles fremtidsbilde

– **hvor skal Gran?**

Hvordan omstille innenfor de enkelte områdene?

Hva er tilfredsstillende nivå på tjenestene – godt nok?

Hvor “tåler” vi å kutte?

Lovpålagt eller ikke?

Lovpålagte og ikke lovpålagte tjenester er vanskelig å skille fra hverandre.

Ofte handler det om nivå på tjenesten.

Eksempler:

Forebyggende tjenester er ofte ikke lovpålagt i samme grad som behandlende tjenester.

Bibliotek er lovpålagt, men ikke to biblioteker.

Det meste helsesykepleiere gjør for barn og unge er lovpålagt, men ikke nødvendigvis alt.

GRAN KOMMUNE

Kommuneproposisjonen 2025

Overordnet 2025

- realvekst i frie inntekter 5,0 mrd. kr for kommunene i 2025
- begrunnet i bemanning barnehager 250 mill. kr og 1,6 mrd. kr omlegging av inntektssystemet
- Skatteinntektene skal fortsatt utgjøre 40 % av inntektene i kommunesektoren.

Inntektssystemet

Formål

- Inntektssystemet skal sikre mulighet til å tilby gode og likeverdige tjenester.
- Store forskjeller mellom kommuner når det gjelder innbyggertall, befolkningssammensetning, levekår, lønnsnivå og skatteinntekter.
- Gi kommunene stabile og forutsigbare inntekter.

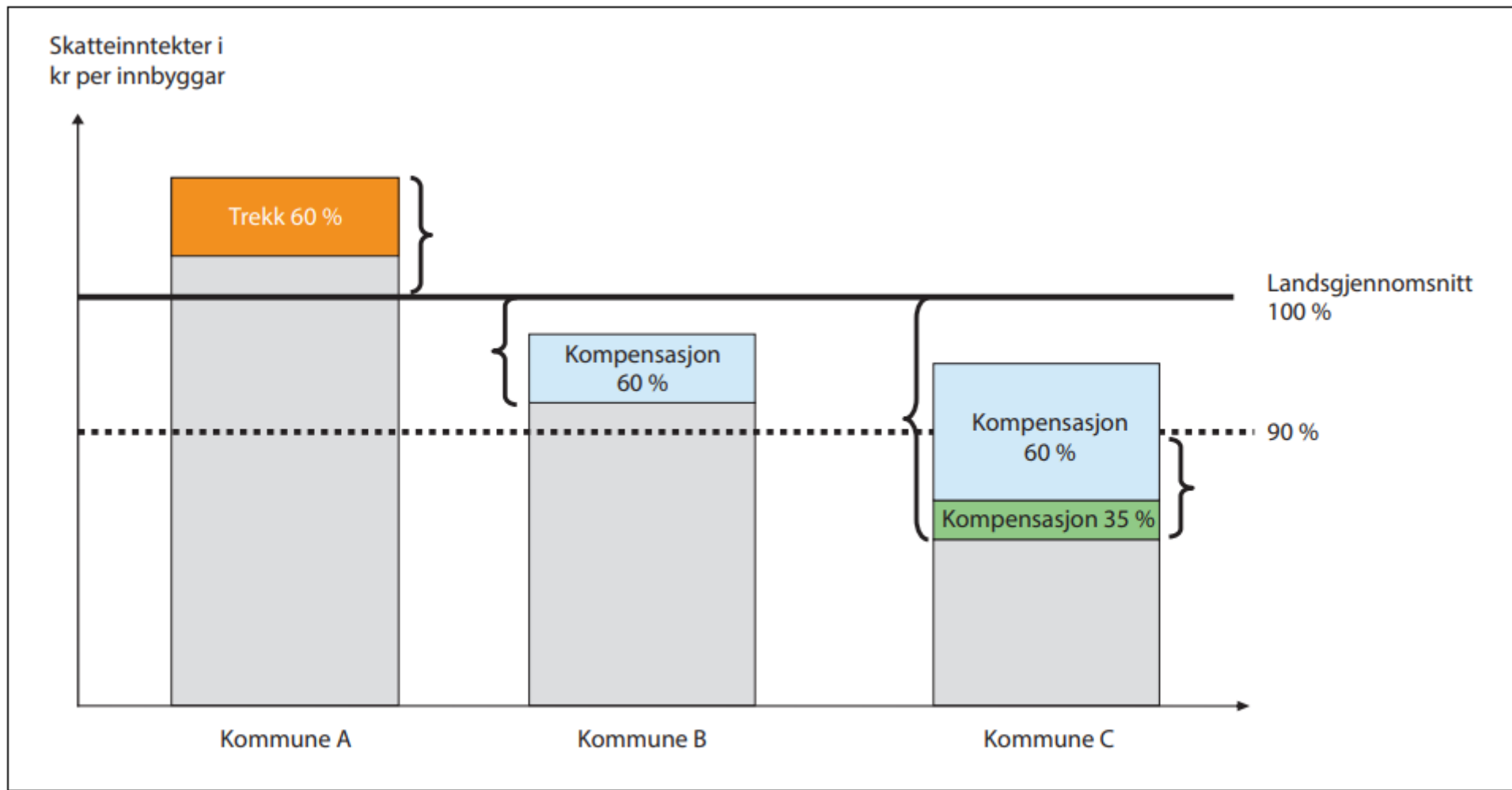

Forslag til nytt inntektssystem

- omlegging av toppfinansieringsordning ressurskrevende tjenester
- reduksjon av inntekt fra formuesskatt og skattepliktig utbytte
- reduksjon i skjønnstilskudd og saker gitt med særskilt fordeling
- utgiftsutjevning – endringer
 - lavere vekt kriteriet for psykisk utviklingshemmede
 - kriterium lønnstakere erstatter antall med høyere utdanning (barnehage-nøkkelen)
 - nytt kriterium rus og psykiatri i delkostnadsnøklerne for barnevern og sosiale tjenester

Inntektsutjevning

Figur 13.1 Illustrasjon av inntektsutjamninga.

Kjelde: Kommunal- og distriktsdepartementet

Effekt endring skatt og inntektsutjevning

- Kommunal formuesskattesats er redusert fra 0,7% til 0,35%. Erstattes med økte inntekter fra skatt på alminnelig inntekt.
- Økning av symmetrisk utjevning fra 60% til 64% - Effekten er at alle kommuner får minst 95 % skatt av landsgjennomsnittet.
- Effekt vil være reduserte forskjeller i inntektssystemet.
- Økte inntekter for Gran med 6,0 mill. kr

Delkostnadsnøkkel - eksempel

- Brukes for å kompensere kommunene for demografiutvikling
- Endringer i sammensetning påvirker inntektene

Tabell 15.4 Delkostnadsnøkkel for barnehage: Dagens nøkkel, forslaget til Inntektssystemutvalet og forslaget til departementet.

Kriterium	Dagens nøkkel	Forslaget til utvalet	Forslaget til departementet
Innbyggjarar 2–5 år	0,7816		
Barn 1 år utan kontantstøtte	0,1042		
Innbyggjarar med høgare utdanning	0,1142		
Innbyggjarar 1–5 år		0,7991	0,8377
Lønstakarar 25–54 år i heiltidsstilling		0,2009	0,1623
Sum	1,0000	1,0000	1,0000

Utgiftsutjevning

- Endret vekting av kriterier for kostnadsnøkkel for grunnskole
- Barnehage: Nytt kriterium lønnstakere 25-54 år i heltidsstilling erstatter innbyggere med høyere utdanning. Barn uten kontantstøtte faller bort som kriterium

Utgiftsutjevning

- Helse og omsorg: Lavere vekt personer med psykisk utviklingshemming over 16 år
- Kommunehelse: Økt vekt for innbyggere over 67 år
- Barnevern: Vektes etter personer med lav inntekt, lav utdanning og uføre 18-49 år
- Sosiale tjenester: Økt vekting flyktninger uten integreringstilskudd, nytt kriterium personer med diagnose innen rus og psykiatri

Samlet kostnadsnøkkel

Vekt psykisk utviklingshemmede over 16 år redusert fra 5,1% til 2,1%. Men halv effekt pga ordning med særskilt fordeling

Endringer kostnadsnøkkel gir Gran trekk med 1,3 mill. kr

Øvrige endringer

- Regionalpolitiske tilskudd : Økning for Gran 1,2 mill. kr.
- Toppfinansieringsordning ressurskrevende tjenester:
Kompensasjon 80 % over innslagspunkt (1,608 mill. kr) Gjelder ikke eldre over 67 år
- Toppfinansieringsordning: forslag om to egenandeler, en per innbygger og en på 10 % over innslagspunktet. Anslått effekt for Gran økning med 1,3 mill. kroner.
- Vekst fordelt etter inntektsnivå: Kommuner med lave skatteinntekter etter utjevning får større andel av vekst. Effekt for Gran økning 4,5 mill. kroner

Total effekt kommuneproposisjonen

- Anslåtte fordelingsvirkninger første år av nytt inntektssystem 16,3 mill. kroner økning for Gran.
- Økning i frie inntekter beregnet til 15,0 mill. kr
- 1,3 mill. kroner knyttet til økt refusjon ressurskrevende tjenester

Men :

Endelig fordeling i statsbudsjettet vil bli annerledes

KS prognosemodell – endring frie inntekter

Effekt for Gran kommune med ny prognosemodell

Tall i 1000 kr	2025	2026	2027
Skatt	14 943	18 308	18 308
Ramme	5 976	5 976	5 988
Inntektsutjevning	-6 991	-8 351	-8 358
Sum endring KS-modell i vedtatt budsjett til sist oppdaterte KS-modell	13 928	15 933	15 938

GRAN KOMMUNE

Investeringsplan

Prioriteringer i investeringsbudsjettet

- Lukke avvik i henhold til lovverk, f.eks. brannavvik
- Stor andel ekstern finansiering
- Effektivisere kommunens tjenesteyting, eventuell annen gevinstrealisering
- Investeringer med potensiale for nærings- og lokalsamfunnsutvikling

Tilsvarende foregående år

Oppdatering i investeringsbudsjettet fra vedtatt økonomiplan 2024-2027

Generelt

- Prisjustert investeringer til 2024 basert på SSBs indekser
- Oppdatert med Husbankens tilskuddssatser

Helse

- Sagatangen ligger inne med totalramme 950 mill. kroner (inkl. 2023-24).
- Marka helse og omsorgssenter oppjustert (Husbankfinansiering)

Oppvekst

- Opprettholdt investeringsnivå, ikke justert for vedtak i sak om barnehage og skolestruktur (inkl. omdisponering til Gran ungdomsskole)

Oppdatering i investeringsbudsjettet fra vedtatt økonomiplan 2024-2027

Familie og velferd

- Justering av tidspunkt boligplan rus og psykiatri

Kultur og samfunn

- Investeringer som finansieres av Hans midler ligger ikke inne
- Gran Torg flyttet nærmere i tid
- Videreført budsjettpost Gran rådhus

Oversikt investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2025	2026	2027	2028
Investeringer i varige driftsmidler	564 796	747 926	325 003	124 753
Tilskudd til andres investeringer	2 050	900	1 500	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 957	2 957	2 957	2 957
Sum finansieringsbehov	569 803	751 783	329 460	127 710
Kompensasjon for merverdiavgift	-83 812	-119 626	-52 230	-15 226
Tilskudd fra andre	-111 150	-29 014	-156 002	-8 000
Salg av varige driftsmidler	-50	-50	-750	-50
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 406	-1 406	-1 406	-1 406
Bruk av lån	-371 366	-599 381	-117 521	-101 477

Oppvekst

Investeringsprosjekter					Økonomi plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Barnehage og skole					
Brandbu ungdomsskole	10 340	0	0	0	10 340
Gran ungdomsskole	36 000	36 000	0	0	72 000
Påkostning av skoler	36 000	36 000	28 000	28 000	128 000
Sum Barnehage og skole	82 340	72 000	28 000	28 000	210 340

Familie og velferd

Investeringsprosjekter					Økonomi plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Kommunalsjef familie og velferd					
Boligplan - Avlastningsenhet	16 500	16 500	0	0	33 000
Boligplan - boligplan for psykiatri og rus	1 000	15 000	-0	-0	16 000
Boligplan - heldøgns bemannet bolig	1 000	19 325	19 325	0	39 650
Boligplan - Heldøgns bemannet bolig (Orhagavegen 5)	16 275	33 000	0	0	49 275
Nav nye lokaler - inventar	0	0	0	420	420
Sum Kommunalsjef familie og velferd	34 775	83 825	19 325	420	138 345

Helse og omsorg

Investeringsprosjekter					Økonomi plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Kommunalsjef Helse og omsorg					
Etablering av personalbase ved Markadompa omsorgsboliger	3 000	9 000	0	0	12 000
Marka helse og omsorgssenter (demenssenter)	0	2 000	5 000	23 500	30 500
Sagatangen lokalmedisinske senter	286 000	441 000	179 000	0	906 000
Utbygging av boliger med livsløpsstandard (boligtrappetrinn 1) i samarbeid med private leverandører	5 000	5 000	5 000	0	15 000
Sum Kommunalsjef Helse og omsorg	294 000	457 000	189 000	23 500	963 500

Kultur og samfunn, del 1

Investeringsprosjekter					Økonomi plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Eiendom					
Avhending av tidligere Bjørklund skole	1 600	0	0	0	1 600
Avhending av tidligere Solvang skole	1 200	0	0	0	1 200
Oppgradering/påkostning kommunale bygg	2 600	2 600	2 600	2 600	10 400
Sum Eiendom	5 400	2 600	2 600	2 600	13 200
Brann og redning					
Biler brann og redning	0	0	725	0	725
Biler feiing	0	0	0	0	0
Tyngre utstyr Brann	120	216	126	0	462
Sum Brann og redning	120	216	851	0	1 187

Kultur og samfunn, del 2

Investeringsprosjekter	Økonomi				plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Samferdsel					
Gang-/sykkelveg Dales veg	0	0	0	0	0
Gran sentrum - parkanlegg/beplantning	1 574	0	0	0	1 574
Gran sentrum - torg	0	5 970	0	0	5 970
Gran sentrum- gang-/sykkelveger	2 350	0	0	0	2 350
Oppgradering gatelys	1 180	1 180	1 180	0	3 540
Oppgradering veger	6 420	6 420	6 420	6 420	25 680
Rehabilitering av overvannsledning og oppgradering Storlinna	0	0	19 250	0	19 250
Trafikksikring	5 325	990	990	5 325	12 630
Utskifting av biler/maskiner	5 000	2 485	4 580	4 950	17 015
Sum Samferdsel	21 849	17 045	32 420	16 695	88 009

Kultur og samfunn, del 3

Investeringsprosjekter					Økonomi plan
	2025	2026	2027	2028	2025-28
Kultur					
Huset i Brandbu og kinolokaler	0	0	0	0	0
Sum Kultur	0	0	0	0	0
Kommunalsjef kultur og samfunn					
Påkostning Gran rådhus	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Sum Kommunalsjef kultur og samfunn	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000

Driftskonsekvenser investeringer

- Justert i tråd med endret ferdigstillelse
- FDV oppdatert med pris
- Ikke driftskonsekvenser på:
 - Sagatangen
 - Etablere personalbase Markadompa
 - Marka Helse- og omsorgssenter
- Ikke justering av driftskonsekvenser etter vedtak skolestruktur
 - Innsparing på skole 2 mill kroner fra 2025, 4 mill kr fra 2026 fra vedtatt økonomiplan

Sagatangen lokalmedisinsk senter

KST-vedtak 35/24:

«Rådmannen bes om å utarbeide en oversikt over kommunens totale netto kostnader til renter, avdrag og drift av Sagatangen LMS i første hele driftsår etter ferdigstillelse. Det bes om at kalkylen kan presenteres i forbindelse med kommunestyrets budsjettkonferanse 13.06.24»

Oppdatert prosjektramme 2024

Prosjektramme inkl. mva. (tall i 1000 kr)	
Sykehjem	708 000
Omsorgsbolig	107 000
Utendørs	69 000
Sykehuset Innlandet	66 000
Total kostnad	950 000

Finansiering	
Mva.-kompensasjon	176 500
Husbanktilskudd	246000
Lån	527 500
Sum finansiering	950 000

- Oppdatert vedtatt budsjettramme prisjuster til 2024

Anslåtte driftskostnader bygg år 1

Anslåtte driftskostnader første hele år etter oppstart (tall i 1000 kr)	
Finanskostnader	
Avdrag	13 200
Rentekostand	21 100
Sum finanskostnader	34 300
Bygg: Forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling	12 050
Sum finans og FDVU	46 350
Anslåtte totale leieinntekter	8 100
Netto kostnader bygg fratrasket leieinntekt	38 250

- forutsatt 2028 som første hele år. Ingen utskiftings og utviklingskostnad bygg år 1
- anslag på leieinntekt fra Sykehuset Innlandet inkludert, ikke forhandlet

Anslått kostnader drift helsetjenester

Sagatangen

Anslåtte driftskostnader helsetjenester første hele år
etter oppstart (tall i 1000 kr)

Brutto driftskostnader	109 000
Brukerbetalinger fra beboere	20 500
Netto driftskostnader	88 500

Forutsetninger:

- forutsetter drift basert på anslått pleiefaktor
- fullt belegg på 96 sykehjemsplasser og 16 omsorgsboliger
- kostnader fellestjenester (kjøkken, vaskeri) kommer i tillegg

Forutsetninger

- Forutsetter drift basert på anslått pleiefaktor
- Fullt belegg på 96 sykehjemsplasser og 16 omsorgsboliger
- Kostnader fellestjenester (kjøkken, vaskeri) kommer i tillegg

GRAN KOMMUNE

Framskrevet driftsbudsjett

Sentrale justeringer

- Frie inntekter oppdatert med KS prognosemodell (kommuneproposisjon)
- Økte skatteinntekter 8 mill. kr videreført årlig
- Renter og avdrag beregnet basert på investeringsplan og gjeldende renteforutsetninger
- Strøm, renteinntekter og kraftsalgsinntekter justert basert på nye prognoser
- Budsjett og økonomiplan saldert til budsjettkonferansen
- NB! Ikke justert for pensjon - aktuarberegninger kommer september

Andre forutsetninger/ manglende justeringer

- Ingen endring integreringstilskudd baserer 85 flyktninger i 2025, 50 i 2026 og 30 i 2027. Tilsvarende er utgiftsført , har ikke resultateffekt
- Vertskommunetilskudd er ikke endret, fortsatt 16 mill. kroner, forutsatt 7 brukere i hele økonomiplanperioden.

Forutsetning renter og avdrag

År	Budsjettrente i budsjett og økonomiplan 2024-2027	Forventet nivå 3 mnd. NIBOR i snitt	KBNs marginpåslag på NIBOR-lån	Forslag til budsjettrente per 21/5	Rådmannens forslag budsjettrente i framskrevet budsjett
2025	4,7	4,10	0,60	4,70	4,70
2026	4,5	3,60	0,60	4,20	4,20
2027	4,4	3,45	0,60	4,05	4,10
2028		3,35	0,60	3,95	4,00

Netto finansutgifter

Fra opprinnelig budsjett 2024 øker netto finansutgifter med:

- 10 mill kroner til 2025
- 30 mill kroner 2026
- 54 mill kroner til 2027
- 55 mill. kroner til 2028

Økte finanskostnader ved økt lån

År		2025	2026	2027	2028
Låneopptak		100 000 000			-
Drifts- konsekvenser:		4,70%	4,20%	4,10%	4,00%
Renter	-	2 400 000	4 100 000	3 900 000	3 700 000
Avdrag	-	1 700 000	3 300 000	3 300 000	3 300 000
Sum finansutgifter		4 100 000	7 400 000	7 200 000	7 000 000

Viser effekt av nytt lån på 100 mill. kr. forutsatt 30 år avdragstid og ½-årseffekt 1. år

Framskrevet budsjett - inntekter

Beløp i 1000

	Økonomiplan						
	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	2025	2026	2027	2028
Sentrale inntekter							
Inntekts- og formuesskatt	-438 709	-460 557	-460 557	-475 501	-478 866	-478 866	-478 866
Rammetilskudd	-481 221	-501 199	-501 199	-504 145	-502 789	-502 807	-502 838
Eiendomsskatt	-25 616	-25 000	-25 000	-27 500	-27 500	-27 500	-27 500
Andre generelle driftsinntekter	-67 911	-83 310	-83 310	-83 634	-68 689	-47 177	-46 976
Sum sentrale inntekter	-1 013 457	-1 070 066	-1 070 066	-1 090 780	-1 077 844	-1 056 350	-1 056 180

Framskrevet budsjett - driftsutgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Driftsutgifter per tjenesteområde							
Rådmann og stab	41 730	41 605	42 363	41 605	41 605	41 605	41 605
Fellestjenester	56 047	98 099	97 424	92 767	80 200	80 666	80 755
Oppvekst	279 031	276 324	275 638	277 338	274 638	273 138	273 138
Familie og velferd	232 569	248 736	249 436	248 332	238 230	215 427	215 427
Helse og omsorg	245 847	241 953	241 951	245 470	244 970	244 970	244 970
Kultur og samfunn	116 797	89 575	91 142	92 010	91 781	92 101	92 074
Kultur og samfunn - VAR	-30 998	-38 249	-38 262	-41 937	-47 166	-54 591	-54 591
Politiske organer	9 482	7 609	7 609	8 305	7 609	8 305	8 305
Driftsutgifter per tjenesteområde	950 505	965 651	967 301	963 889	931 866	901 620	901 682

Framskrevet budsjett - finans

Beløp i 1000

	Økonomiplan						
	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024				
				2025	2026	2027	2028
Netto finansutgifter og inntekter							
Renteinntekter	-11 556	-8 923	-8 923	-11 588	-10 964	-9 964	-9 964
Utbytte og eieruttak	-3 434	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	-2 855	-700	-700	-700	-700	-700	-700
Renteutgifter	38 314	56 493	56 493	67 613	81 338	92 828	91 466
Avdrag på lån	48 815	58 646	58 646	60 638	75 835	77 296	79 648
Netto finansinntekter/finansutgifter	69 284	101 516	101 516	111 963	141 509	155 460	156 450
Finansutgifter i tjenesteområdene	-28	-68	-68	-68	-68	-68	-68
Totale finansutgifter	69 256	101 448	101 448	111 895	141 441	155 392	156 382

Framskrevet budsjett - resultat

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. i fjor 2024	Rev. bud. i fjor 2024	Økonomiplan			
				2025	2026	2027	2028
Netto resultat (KOSTRA)	3 522	4 544	1 847	-7 486	2 974	8 172	9 394
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner							
Til ubundne avsetninger	17 566	3 049	3 049	15 078	4 619	300	300

- Positivt netto driftsresultat og avsetning til disposisjonsfond i 2025
- Negative netto driftsresultater deretter

GRAN KOMMUNE

Rammer og omstillingsbehov

Anslag varig effekt prognose 2024 inn i 2025

	Avvik prognose	Anslått effekt	Foreslått økt	Økt behov
Tall i 1000 kr	1. Tertial 2024	Inn i 2025	Ramme 2024	2025
Rådmann og stab	900	-	-	
Fellestjenester	1 000	-	-	
Oppvekst	3 000	1 000	-	1 000
Familie og velferd	4 000	1 000	-	1 000
Helse og omsorg	22 500	12 800	6 960	5 840
Kultur og samfunn	-	-		
Kultur og samfunn VAR	-	-		
Politiske organer	-	-		
Sum	29 400	14 800	6 960	7 840

- Anslått merforbruk i 2024 med effekt inn i 2025 14,8 mill. kr
- Helse og omsorg varig økning 7 mill. innarbeidet
- Totale økt behov 7,8 mill. ikke innarbeidet

Aldersgrupper	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Eldre (67-79 år)	0	37	57	73	118	147	167	197	237	314	356	409	446	464	513	563	596	609
Eldre (80-89 år)	0	41	68	113	157	207	244	259	298	316	328	339	365	390	415	426	444	489
Eldre (90 år og eldre)	0	4	15	18	15	19	27	38	45	46	62	72	91	110	124	141	157	161
SUM	0	82	140	204	290	373	438	494	580	676	746	820	902	964	1 052	1 130	1 197	1 259

Tabellen viser at antall eldre over 66 øker med nesten 500 personer fram til 2030 og 1 259 fram til 2040.

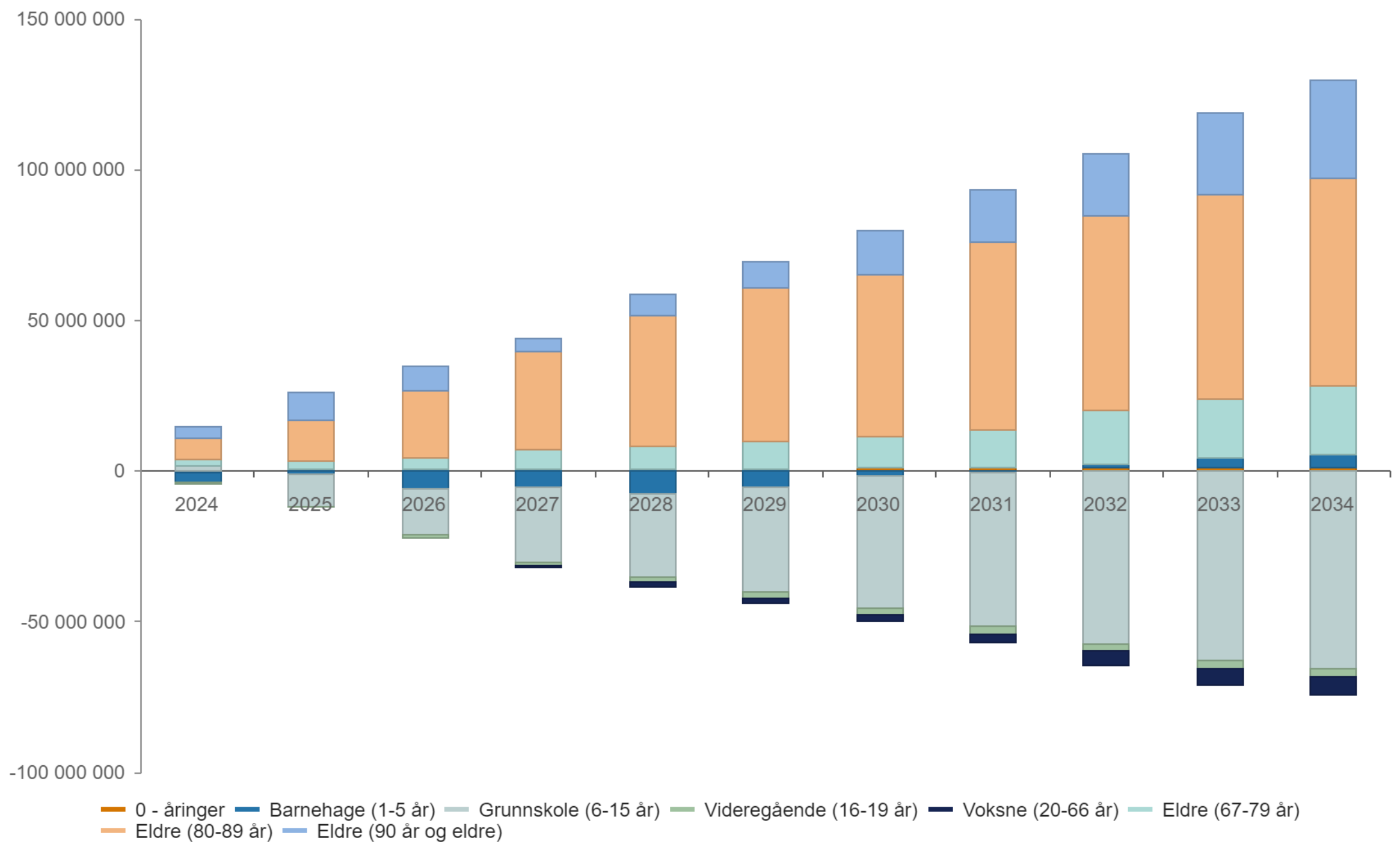

Prognose demografiutgifter

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Totalt
0 - åringer	-387 536	775 072	193 768	0	0	193 768	96 884	96 884	193 768	0	193 768	1 356 376
Barnehage (1-5 år)	-3 409 908	2 402 110	-5 055 914	749 100	-2 221 328	2 415 096	3 609 658	1 026 766	1 762 880	1 762 880	1 026 766	4 068 106
Grunnskole (6-15 år)	1 736 127	-12 345 792	-4 629 672	-9 645 150	-2 893 545	-6 944 508	-9 066 441	-7 330 314	-6 365 799	-5 594 187	-2 507 739	-65 587 020
Videregående (16-19 år)	-699 220	224 158	-310 762	-371 902	-282 230	-798 052	-72 086	-283 512	216 006	47 126	-510 212	-2 840 686
Voksne (20-66 år)	173 196	-144 776	18 568	-843 400	-1 094 727	-136 653	-281 341	-638 552	-1 613 573	-747 375	-562 242	-5 870 875
Eldre (67-79 år)	1 802 709	1 201 806	534 136	2 937 748	1 201 806	1 335 340	1 335 340	2 470 379	4 873 991	2 069 777	3 071 282	22 834 314
Eldre (80-89 år)	7 085 824	6 421 528	9 078 712	10 185 872	10 628 736	7 528 688	3 100 048	7 971 552	2 657 184	3 100 048	1 107 160	68 865 352
Eldre (90 år og eldre)	3 690 104	5 535 156	-1 383 789	-3 690 104	2 767 578	1 845 052	5 535 156	3 228 841	2 767 578	6 918 945	5 073 893	32 288 410
Total	9 991 296	4 069 262	-1 554 953	-677 836	8 106 290	5 438 731	4 257 218	6 542 044	4 492 035	7 557 214	6 892 676	55 113 977
Eldre 67 og eldre	12 578 637	13 158 490	8 229 059	9 433 516	14 598 120	10 709 080	9 970 544	13 670 772	10 298 753	#####	9 252 335	123 988 076

Tabellen for demografiutgifter viser demografiutgifter iht. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) sin beregningsmetode. Tabellen viser endring fra et år til neste. Kolonne «Totalt» er akkumulert endring i demografiutgifter i perioden 2023-2024.

Anslaget søker å si noe om hva det vil koste å videreføre nivået på sentrale tjenester når befolkningen endres. Forutsatt uendret standard og uendret produktivitet i tjenesteproduksjonen.

GRAN KOMMUNE

Samlet utfordringsbilde

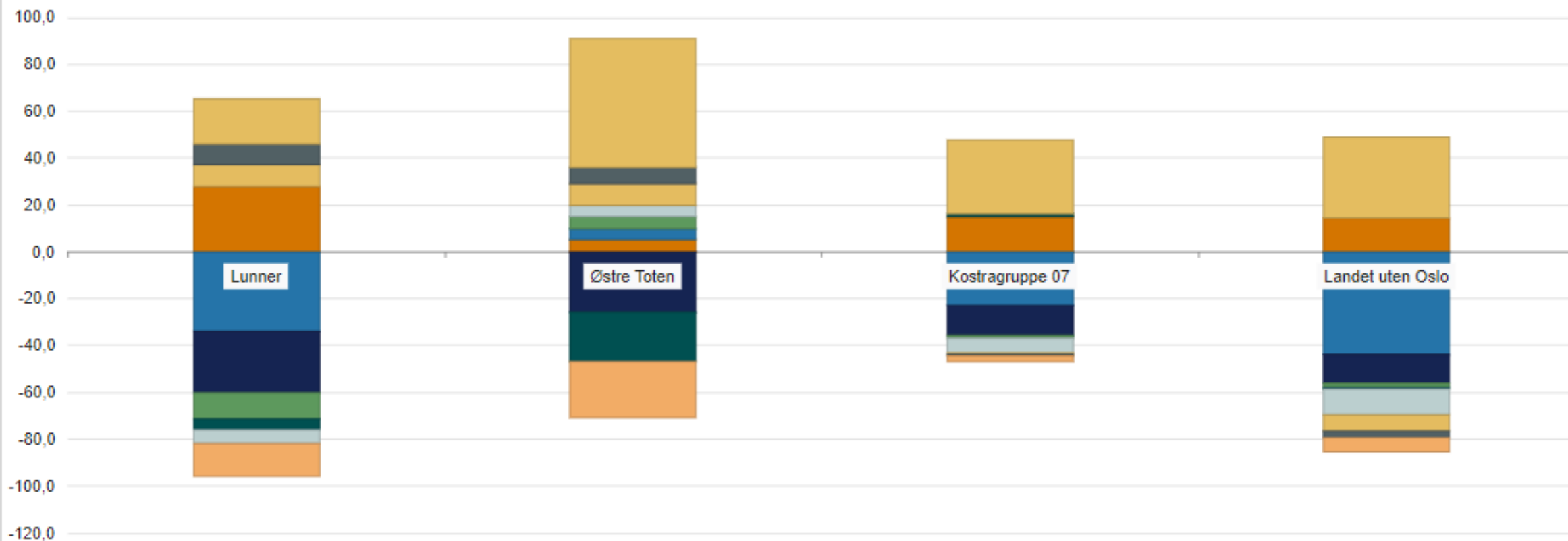
<i>Tall i 1000 kr</i>	2025
Netto driftsresultat - fremskrevet budsjett	7 500
Ikke kompensert utfordringer fra 2024	-7 800
Anslag demografikostnader helse økning 2025	-13 200
Sum utfordringer	-21 000
Netto driftsresultat korrigert for utfordringer	-13 500
Handlingsregel 1 % netto driftsresultat	14 000
Samlet utfordringsbilde	27 500

- Viser ufordringsbilde for 2025 slik situasjonen ser ut pt

Teoretiske innsparringsmuligheter

Oversikt innsparringsmulighet ift sammenligningskommuner (mill. kr)

- Positive tall – teoretisk innsparringsmulighet

Teoretiske innsparingsmuligheter

	Lunner	Østre Toten	Kostragruppe 07	Landet uten Oslo
■ Grunnskole	28.1	5.3	15.3	14.4
■ Pleie og omsorg	-33.7	4.6	-23.1	-43.9
■ Barnevern	-26.6	-26.0	-12.5	-12.0
■ Barnehage	-11.0	5.0	-1.5	-2.0
■ Kommnehelse	-4.7	-20.7	0.9	-0.7
■ Sosiale tjenester	-6.0	4.7	-6.3	-10.8
■ Kultur og idrett	9.3	9.7	-0.7	-7.1
■ Plan, kulturminner, natur og nærmiljø	8.8	7.1	-0.2	-2.7
■ Adm, styring og fellesutgifter	-14.0	-23.9	-2.4	-6.1
■ Andre områder	19.3	54.8	31.6	34.5
Totalt	-30.5	20.5	1.1	-36.5

- Gran kommunes forbruk per tjenesteområde justert for utgiftsbehov. Innsparingspotensial vist som positive tall

Teoretiske innsparingsmuligheter – andre områder

■ Andre områder	19.3	54.8	31.6	34.5
Brann og ulykkesvern	1.0	34.9	1.4	-0.5
Kommunale boliger	-4.8	4.8	1.8	0.8
Samferdsel	15.6	20.1	12.9	14.2
Næringsforv. og konsesjonskraft	5.6	-7.6	13.2	19.0
Landbruk	-0.7	0.8	0.1	-0.5
Kirke	2.6	1.7	2.3	1.5
Totalt	-30.5	20.5	1.1	-36.5

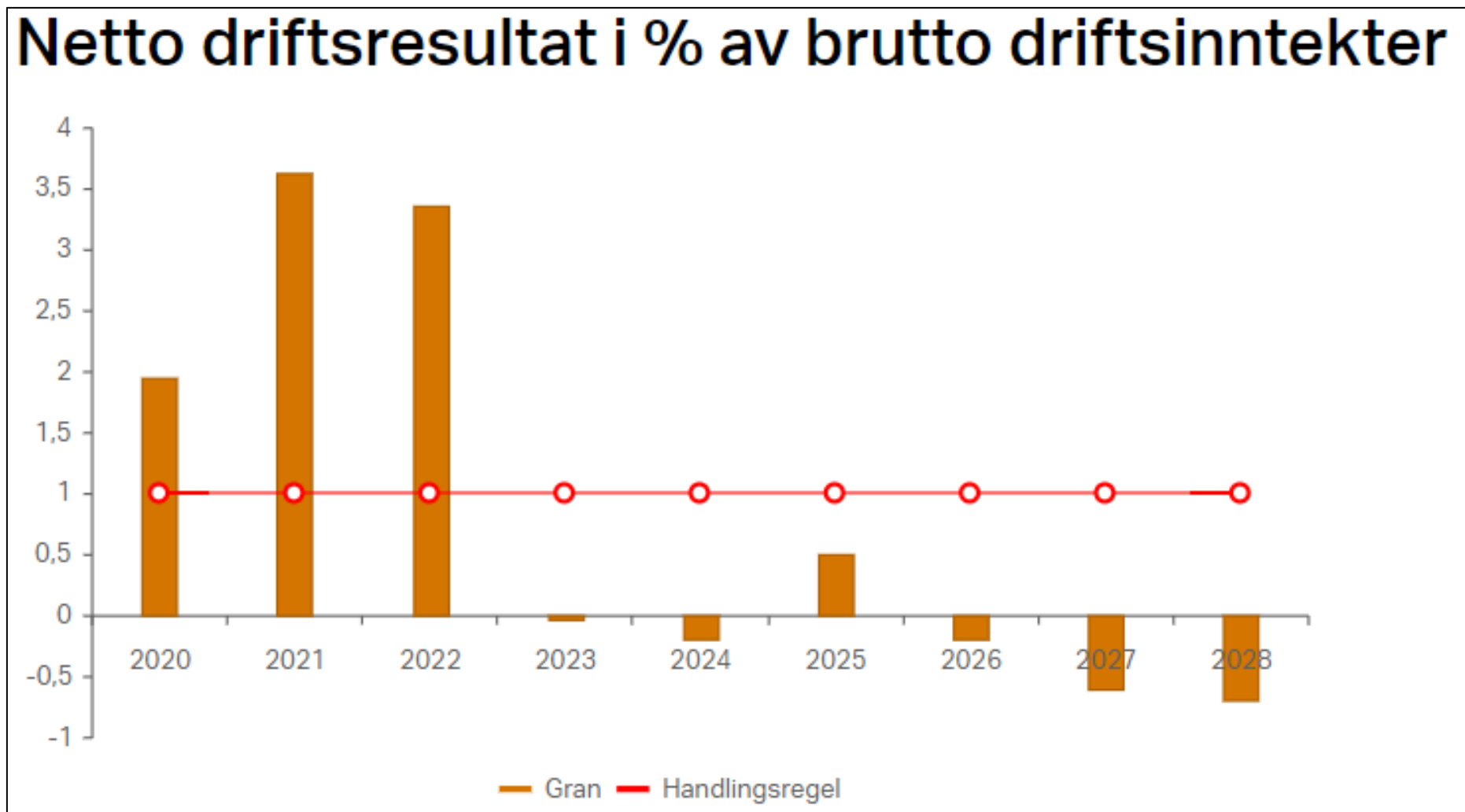
GRAN KOMMUNE

Økonomisk bærekraft og kommunale måltall

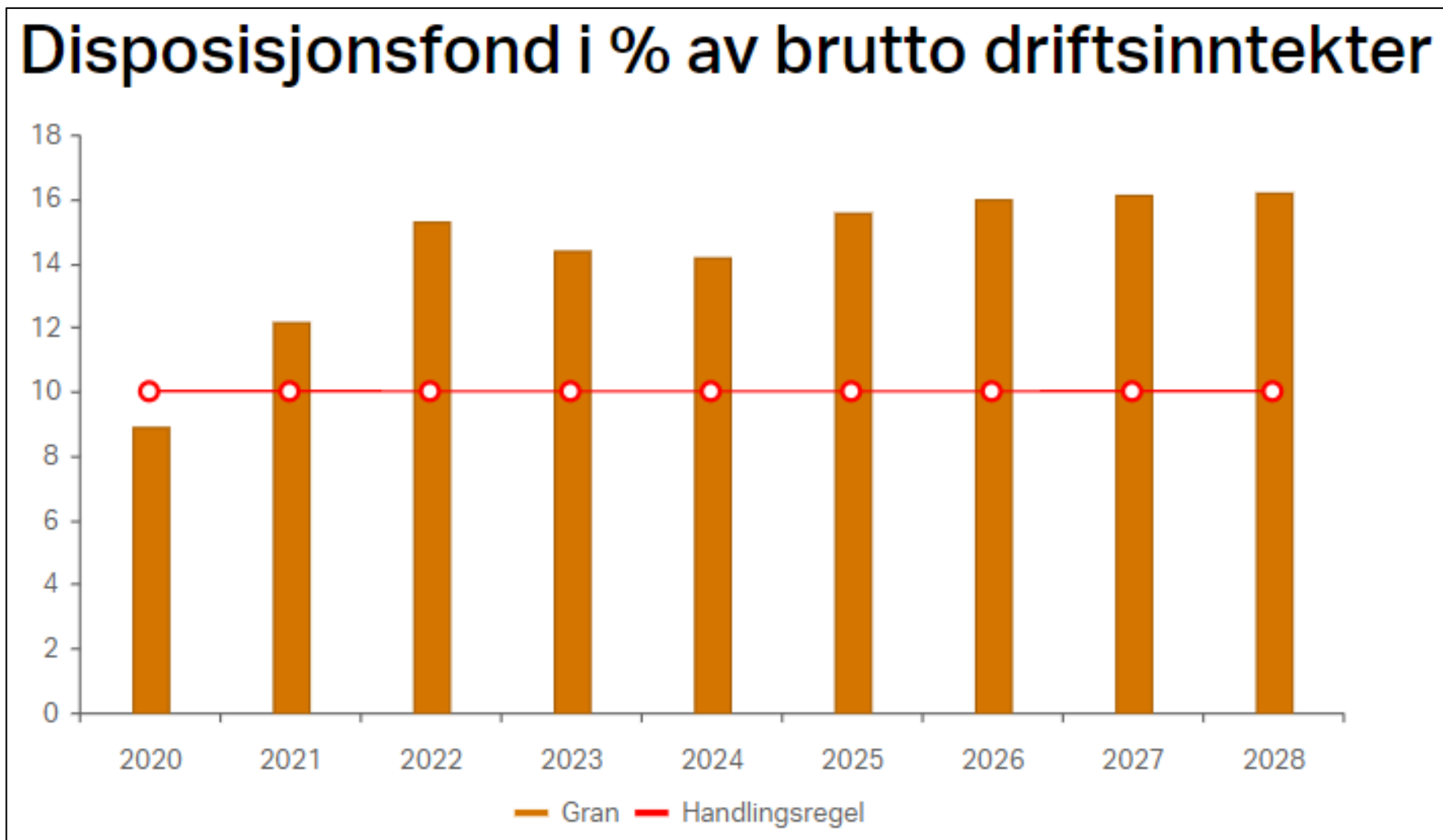
Framskrevet budsjett - måltall

- Under måltall alle år, negativt fra 2026

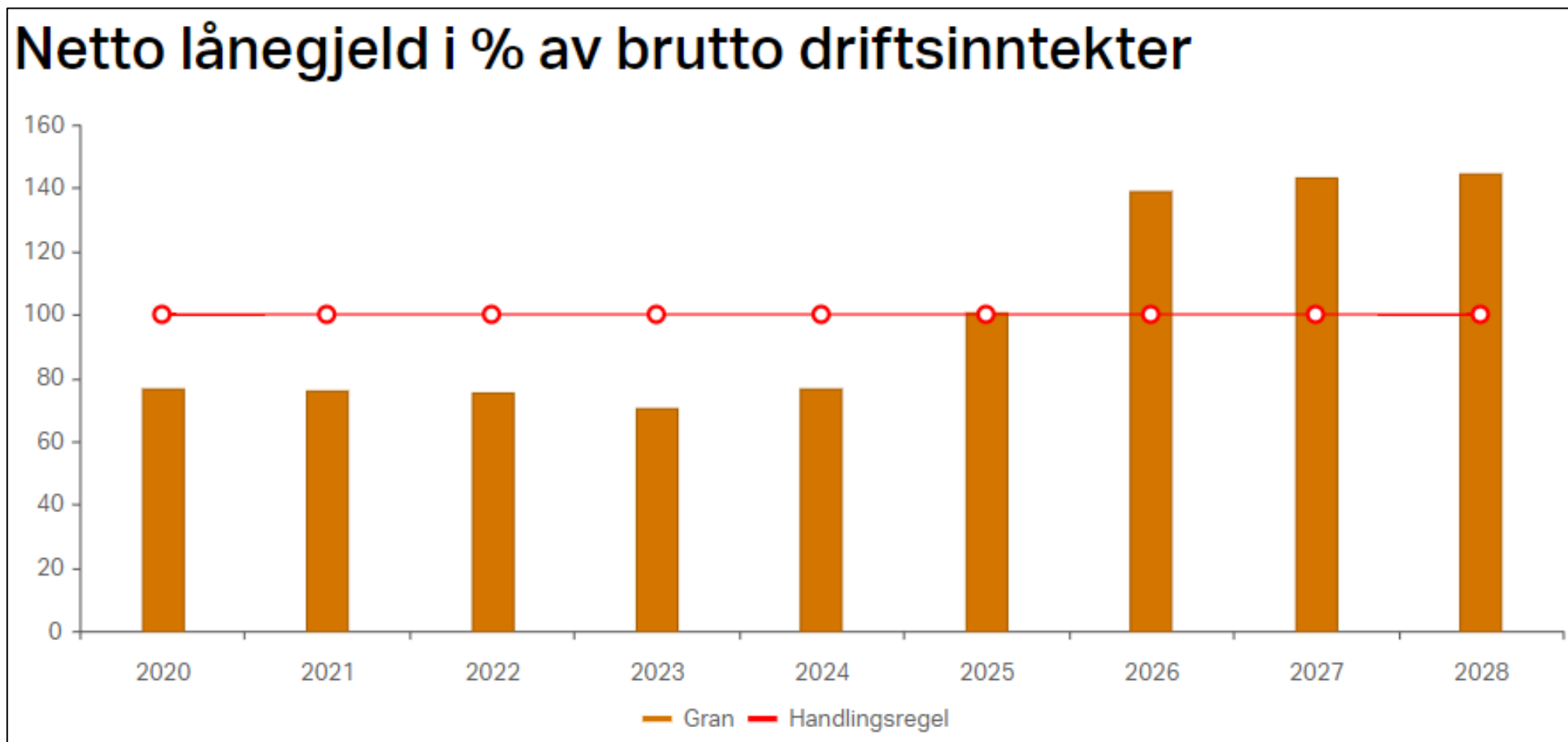
Framskrevet budsjett - måltall

- Holder oss over måltallet alle år

Framskrevet budsjett - måltall

- Måltallet brytes i 2025

ROBEK - Kriterier

Minst ett av følgende forhold inntruffet:

- Merforbruk i vedtatt driftsbudsjett eller økonomiplan
- Eventuelle merforbruk dekkes inn over flere enn to år etter at det har oppstått
- Årsbudsjett eller økonomiplan ikke vedtatt innen frist
- Årsregnskapet ikke vedtatt innen frist
- Årsbudsjett med ufordelte innsparingskrav

GRAN KOMMUNE

Planer og mål

Kommuneplan

Arealdel

Samfunnsdel

Kultur og
frivillighet

Oppvekst

Helse og
omsorg

Samfunns-
utvikling

Kommune-
organisasjon

Overordnet plangrunnlag

Hovedmål og delmål

Hovedmål	Delmål
De som ønsker det kan reise kollektivt, og Gjøvikbanen og den lokale kollektivtrafikken gir befolkningen et tilbud som gjør det enkelt å reise kollektivt. Forholdene for gående og syklende er forbedret.	
Tettstedene og grendene våre har gode miljøkvaliteter, et godt tjenestetilbud, trivelige møteplasser og et variert boligtilbud.	
Vi arbeider mer aktivt med attraktivitet og profilering. Dette har gitt oss et variert næringsliv med god verdiskaping, flere arbeidsplasser lokalt og økt innflytting.	Vi forteller hva lokalsamfunnet kan by på for beboere og besøkende og gir god veiledning til alle som vil etablere seg i Gran kommune.
Vi har et bærekraftig lokalsamfunn som tenker nytt for å gi velferd og god livskvalitet til innbyggerne.	Alle barn og unge har hverdagsarenaer som fremmer livskvalitet og livsmestring.
	Vi ivaretar lover og regler og legger til rette for god forvaltning og ressursbruk.
	Vi i Gran gir likeverdig behandling og leverer gode tjenester til innbyggere og næringsliv.
	Innbyggerne opplever oss i Gran som imøtekommende og som en kommune som gjør en god jobb.

Hovedmål, delmål og målindikatorer

Hvert enkelt budsjettområde

Hovedmål	Delmål	Indikator	Mål 2025	Mål 2026	Mål 2027	Mål 2028	Gj.sn. KOSTRA-gr.
Vi har et bærekraftig lokalsamfunn som tenker nytt for å gi velferd og god livskvalitet til innbyggerne.	Alle barn og unge har hverdagsarenaer som fremmer livskvalitet og livsmestring.	➤ 0-17 år Hjelpetiltak andel barn med barnevernstiltak i løpet av året (prosent)	2,9 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %	3,1 %
		➤ 0-17 år Omsorgstiltak andel barn med barnevernstiltak i løpet av året (prosent)	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,7 %
		➤ Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (prosent)	90,0 %	90,0 %	90,0 %	90,0 %	89,8 %
		➤ Antall familier som benytter Home Start	25	25	25	25	0
		➤ Barn med melding ift. antall innbyggere 0-17 år	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

Planstrategi i arbeid

Innledning

Utviklingstrekk

Bærekraftig økonomi

- påvirkning av kommunens rammebetingelser
- innsats for befolkningsvekst
- omstilling i kommunale tjenester
- strukturelle grep

Bærekraftig samfunnsutvikling

- Beredskap og klimatilpasning
- Natur og kulturmiljø
- Infrastruktur
- Teknologi
- Folkehelse
- Samarbeid og forbindelser

Oversikt over planer

GRAN KOMMUNE

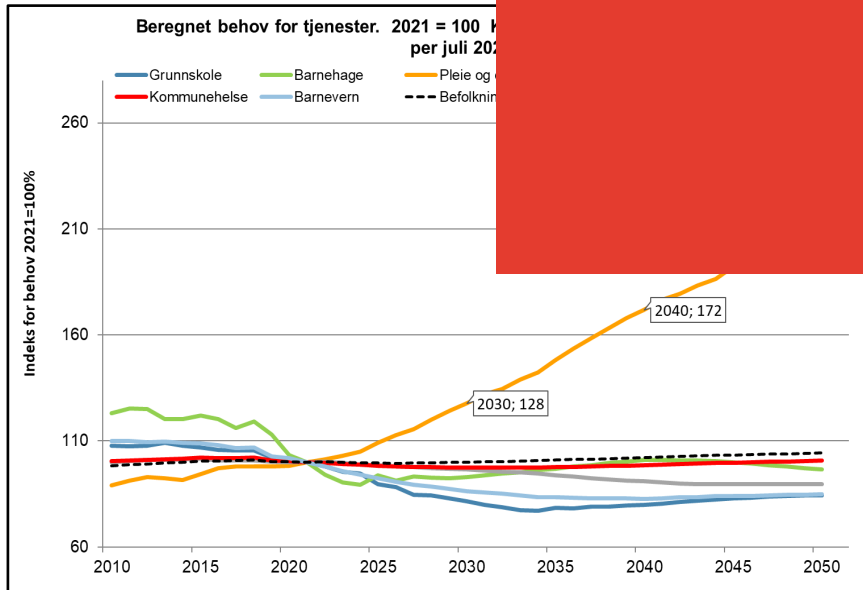
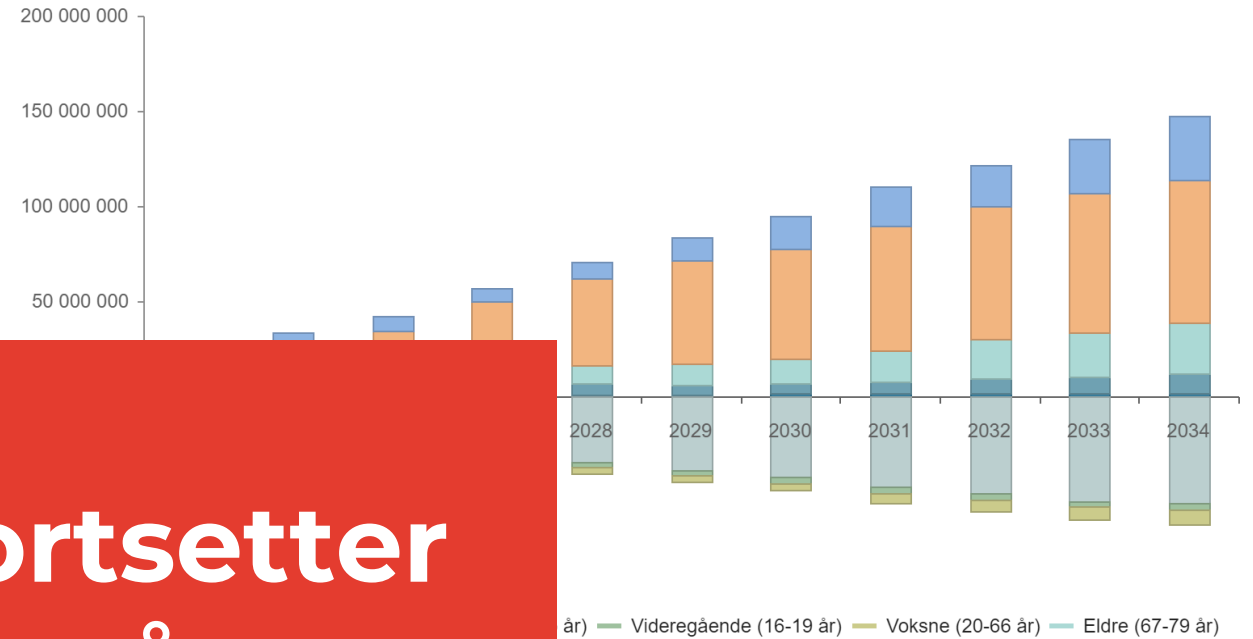
Behov for å endre tjenestenivå og oppgaveløsning

Behovet for pleie- og omsorgstjenester er mer enn dobbelt så høyt i 2050

Hvis vi fortsetter som nå

GRAN KOMMUNE

Utfordringsbildet

Færre hender = Flere eldre + Nye oppgaver

Endret
demografi

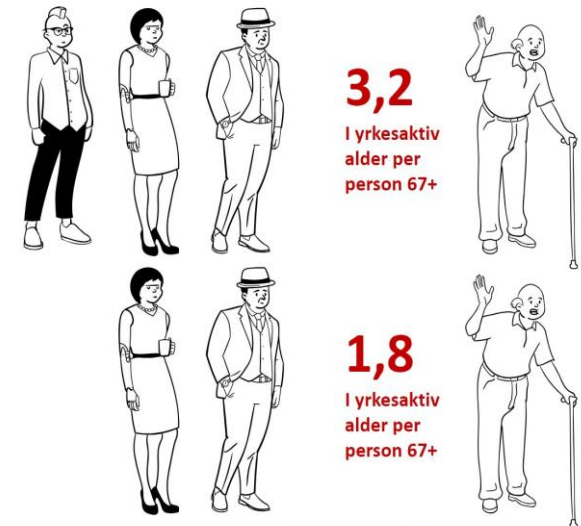
Redusert aldersbæreevne

Smalere handlingsrom

Nye
oppgaver
fra staten

Økt behov for
helsetjeneste

Strammere
økonomi

«Yrkesaktiv alder» = 20 til 66 år. Hovedalternativet i befolkningsframskrivingen 2022. Kilde: SSB

GRAN KOMMUNE

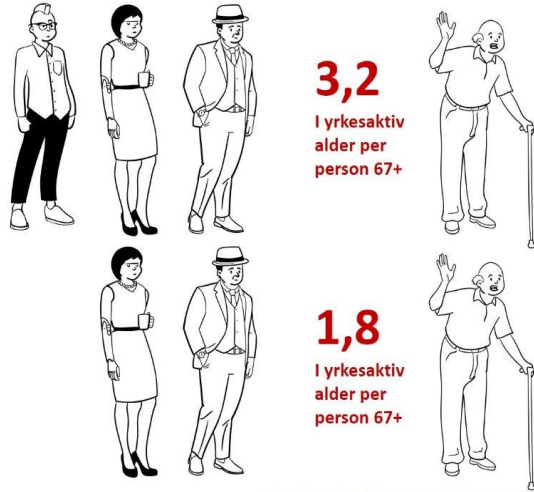

*".., gi meg sinnsro
til å godta de ting jeg ikke kan
forandre.*

*Mot til å forandre de ting jeg kan, og
forstand til å se forskjellen."*

GRAN KOMMUNE

«Yrkesaktiv alder» = 20 til 66 år. Hovedalternativet i befolkningsprognosen 2022. Kilde: SSB

.., men vi kan benytte de ressursene vi har bedre og ta i bruk nye teknologiske ressurser

DEMENSKARTET - Demenskartet kilde: demenskartet.no

.., men vi kan oppdage det tidligere, sette inn forebyggende tiltak tidligere. Utvikle et aldersvennlig lokalsamfunn, gi pårørende den støtten de trenger for at de skal kunne bidra med mer, lengre.

Lovpålagt eller ikke?

Lovpålagte og ikke lovpålagte tjenester er vanskelig å skille fra hverandre.

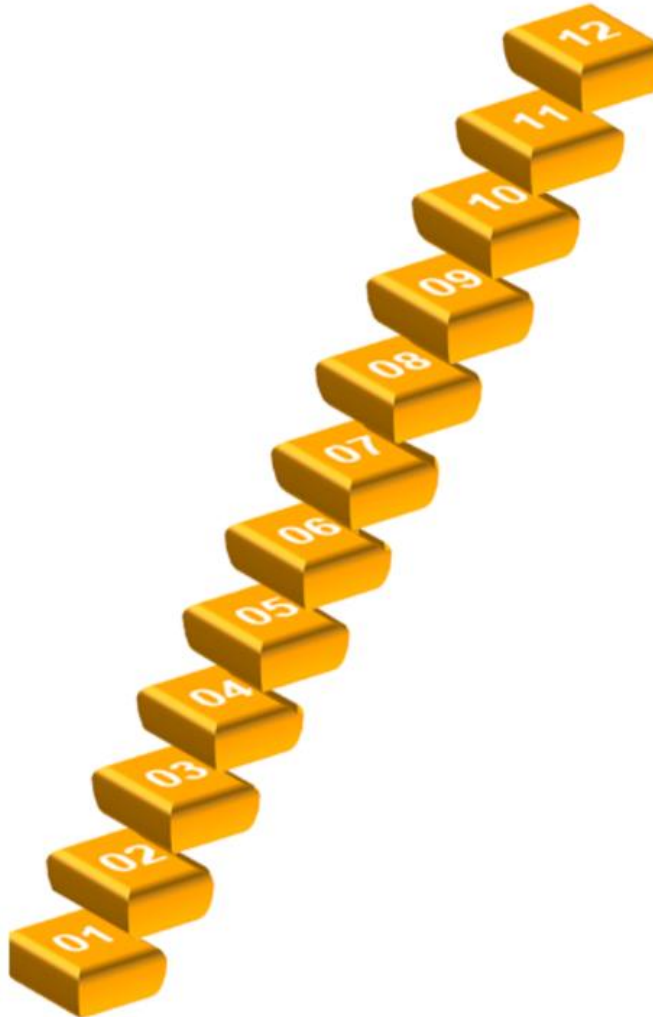
Ofte handler det om nivå på tjenesten.

.., men nivået på tjenesten kan vi påvirke, hvem som skal utøve tjenesten kan vi påvirke og vi kan forebygge behovet for tjenester

GRAN KOMMUNE

Innsatstrapp

12. Bolig og institusjon

11. Institusjon

10. Boliger med mulighet for døgntjenester

9. Tidsbegrenset opphold i institusjon

8. Boliger med fellesfunksjoner

7. Helsehjelp i hjemmet

6. Mest hverdagen i eget hjem

5. Kommunalt disponerte boliger

4. Meningsfull og inkluderende hverdag

3. Tidlig innsats

2. Helsefremmende og forebyggende aktivitet

1. Attraktive og aktive lokalsamfunn

GRAN KOMMUNE

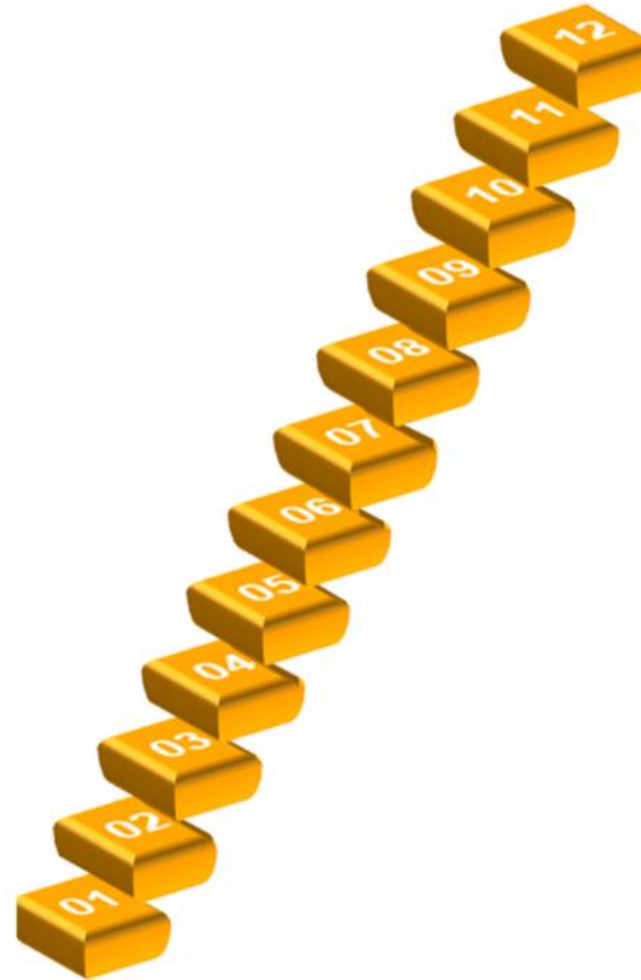
Kommuneplanens samfunnsdel

Vedtatt av Gran kommunestyre 17. november 2022

- Synliggjør ulike tjenester
 - analyseverktøy
 - strategisk planleggingsverktøy
 - kommunikasjonsverktøy

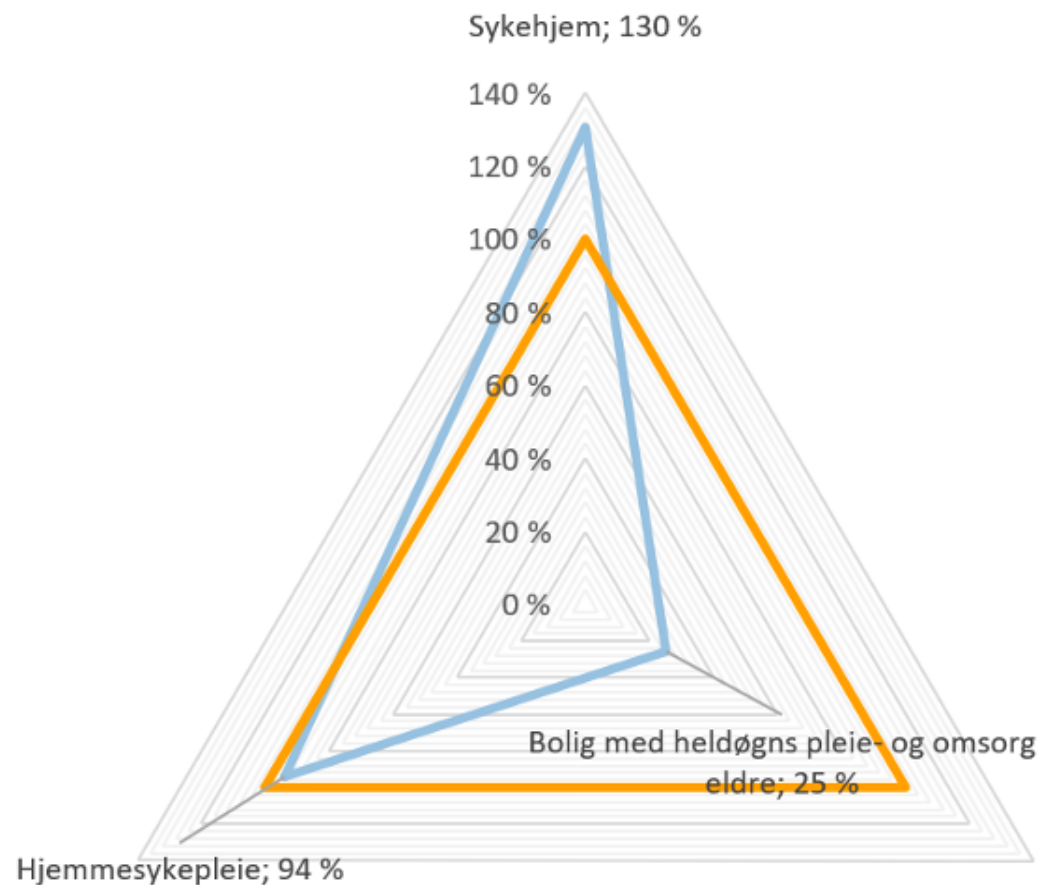
12. Bolig og institusjon
11. Institusjon
10. Boliger med mulighet for døgtjenester
9. Tidsbegrenset opphold i insitusjon
8. Boliger med fellesfunksjoner
7. Helsehjelp i hjemmet
6. Mestre hverdagen i eget hjem
5. Kommunalt disponerte boliger
4. Meningsfull og inkluderende hverdag
3. Tidlig innsats
2. Helsefremmende og forebyggende aktivitet
1. Attraktive og aktive lokalsamfunn

2.1 Detaljert analyse - andre i hovedsak eldre

Flere i sykehjem, færre med hjemmesykepleie og få med tilbud om bolig med mulighet for døgntjenester

Andel av innbyggere med tjenester i forhold til referansegruppen (100%)

— Antall tjenestemottakere i Gran mot referansegruppen

Kilde: SSB, Kommunens regnskap 2020 og Agenda Kaupang.

Figuren viser:

- Gran tildeler tjenester i institusjon til 30 % flere enn snittet.
- Sammenlignet med snittet har Gran noe færre tjenestemottakere med hjemmesykepleie (94 % av snittet).
- Andel tjenestemottakere med tilbud om bolig med mulighet for døgntjenester er lav (75 % av snittet).

Formål	Indikator	Gran	Gjennomsnitt for gruppen	Teoretisk handlingsrom i mill.
Pleie og omsorg	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B)	23 273	24 670	-23,1
- 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelser	Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B)	746	1 159	-6,8
- 253 Helse- og omsorgstjenester i institusjon	Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B)	9 655	8 394	20,9
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende (utgår fra 2024)	Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B)	11 758	13 755	-33,0
- 256 Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene	Netto driftsutgifter per innbygger (256) tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (B)	130	161	-0,5
- 261 Institusjonslokaler	Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B)	985	1 201	-3,6

Eksempel: Olga (75)

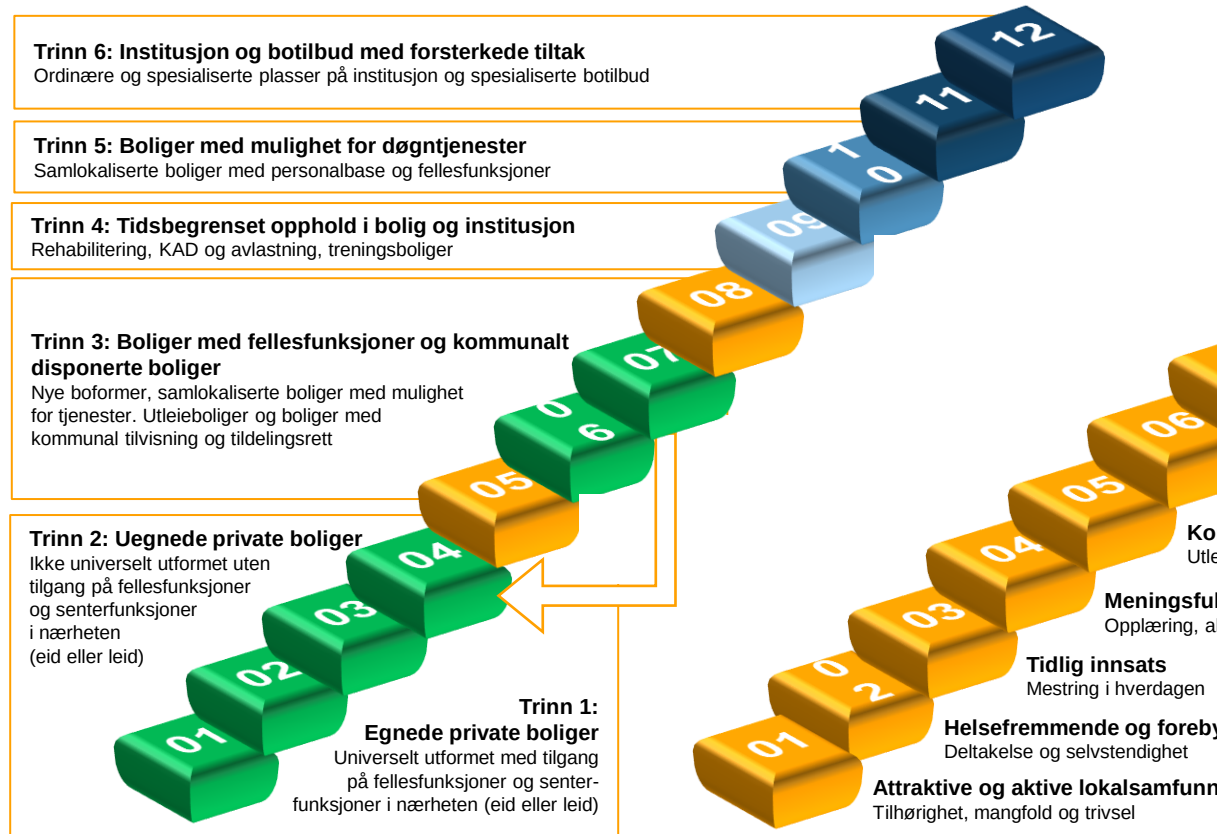
- Olga begynte å bli ustø og søkte kommunen om rullator.
- Hun falt i hjemmet, ble utrygg etter det og søkte om trygghetsalarm.
- Deretter får bistand fra hjemmetjenesten
- For å opprettholde funksjoner, får hun innvilget rullerende korttidsopphold.
- Hun blir etter en tid lagt inn på sykehuset med lungebetennelse.
- Videre overføres hun til korttidsavdeling.
- Verken pasient eller pårørende ønsker at hun skal flytte hjem og søker om langtidsopphold.

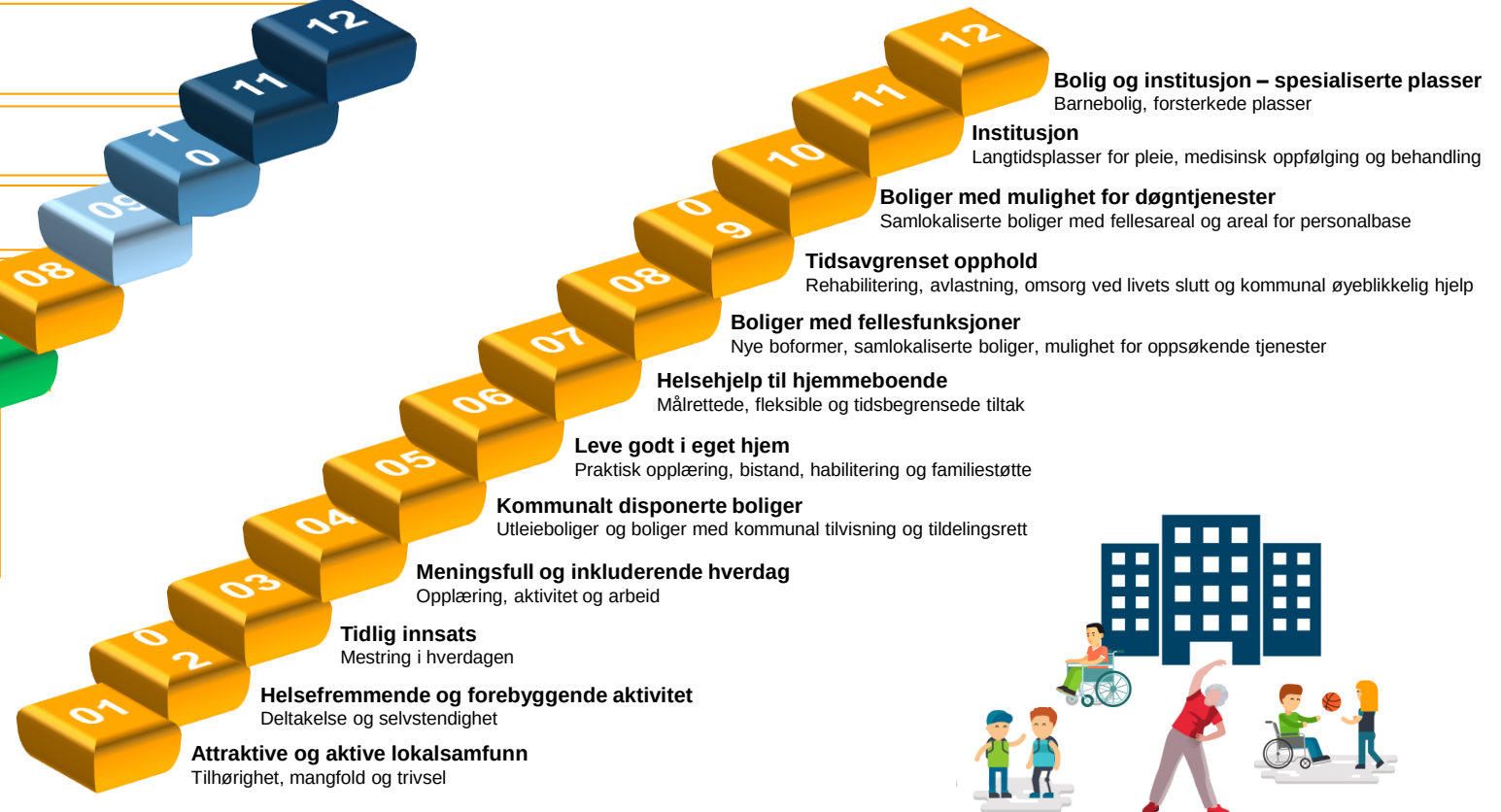
Innsatstrapp og boligtrapp som strategisk planleggingsverktøy for bærekraftig utvikling

Finansiering og dimensjonering på kort og lang sikt: Hvordan skal forebyggende tiltak på de laveste trinnene prioriteres for å redusere behovet for døgntjenester? Hva skal prioriteres når?

Helhetlig boligtrapp

Helhetlig innsatstrapp

Tverrfaglig innsats, forebyggende tiltak, tilrettelegging av bolig, velferdsteknologi mv.

Helhetlig innsatstrapp handler om mer enn helsetjenester

- Alle innbyggere er på ett eller flere trinn i trappa
- De lengre opp i trappa tildeles etter en vurdering av behov.
- De første trinnene omfatte de tjenestene som tilbys alle innbyggere

GRAN KOMMUNE

Eksempel: Petras reise gjennom oppvekstsektoren

- barnehage
- 1.-4. trinn
- 5.-7. trinn
- ungdomsskolen

Praksishistorie fra skole

Vitaliy, elev på 6. trinn

- kom til Norge fra Ukraina i jan. 2024
- går i innføringsklassen
- god i realfag
- strever med opplevelser fra krigen

Hans, elev på 8. trinn:

- har hatt faglige utfordringer i hele opplæringsløpet, men fått tilrettelagt innenfor det ordinære tilbudet
- læreren god til å tilrettelegge, men ser at utfordringene øker for Hans
- henvises til PPT på slutten av 8. trinn

Formål	Alders-gruppe	Indikator	Gran	Gjennomsnitt for gruppen	Teoretisk handlingsrom i mill.	Teoretisk handlingsrom %
Grunnskole	Alle	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B)	19 133	17 934	15,3	6
- 202 Grunnskole	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (202) grunnskole (B)	14 260	14 013	3,1	2
- 215 Skolefritidstilbud	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (215) skolefritidstilbud (B)	481	547	-0,8	-13
- 222 Skolelokaler	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (222) skolelokaler (B)	3 520	2 726	10,1	21
- 223 Skoleskyss	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (223) skoleskyss (B)	571	328	3,1	40
Barnehage	Alle	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B)	10 648	10 797	-1,5	-1
- 201 Barnehage	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B)	8 555	9 166	-6,2	-5
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B)	1 422	955	4,8	25
- 221 Barnehagelokaler og skyss	Alle	Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss (B)	670	676	-0,1	-1

- Trinnene representerer ulik grad av inngripen i innbyggernes liv
- Trinnene representer også ulik grad av forebygging og behandling
- Det er også ulik grad av lovkrav.

Trappa er riktig dimensjonert , når innbyggerne får den hjelpen de har behov for med så liten grad av offentlig inngripen som mulig.

Tjenesteutvikling i psykisk helse- og rustjeneste

- Stor økning i antallet som søker om tjenester
- Økning i antallet som får avslag på tjenester
- Varierende kvalitet på søknader
 - Er det de «riktige» som får avslag?
 - Hva gjør det med mennesker å få avslag?
- Alle som søker får en kartleggingssamtale
 - Hva er det opplevde behov for hjelp?
 - Hvilke egne ressurser har du for å møte dine utfordringer?
 - Har du andre ressurser å spille på i familie og nettverk?
 - Kan noen av de ulike åpne tilbudene i kommunen være til hjelp?
 - Er det behov for gruppetilbud?
 - Er det behov for spesialisert individuell behandling?

GRAN KOMMUNE

Du har lov å si nei

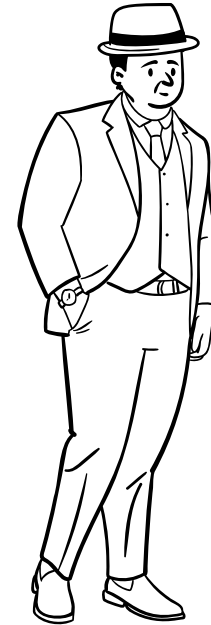
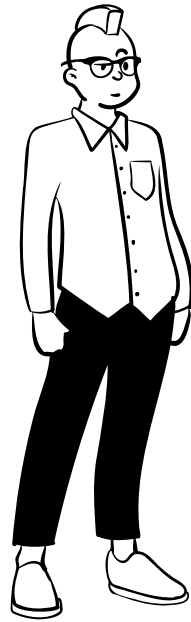

GRAN KOMMUNE

Rekruttere, beholde og utvikle kompetanse

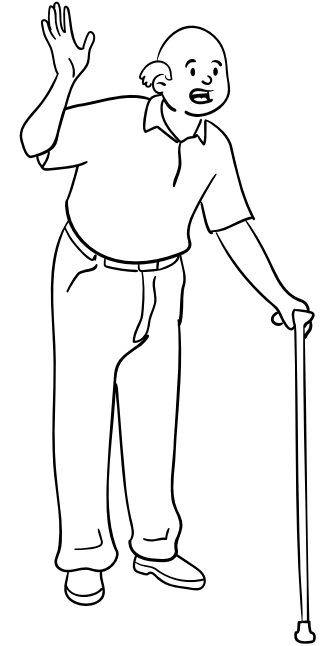

2022:

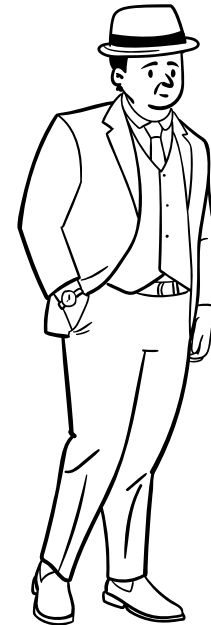

3,2

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

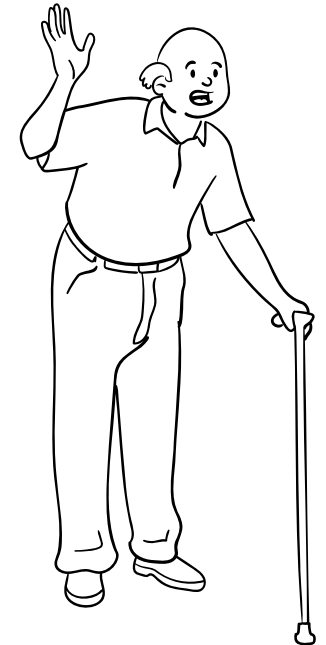

2050:

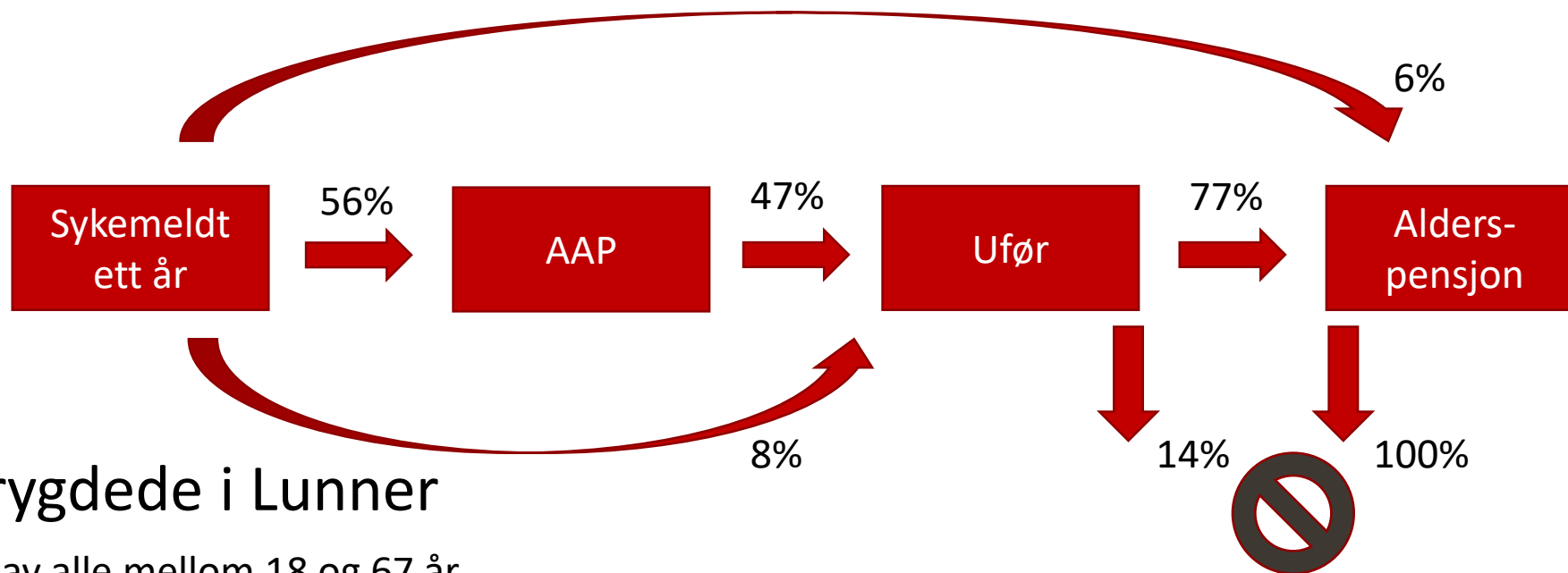

1,8

I yrkesaktiv
alder per
person 67+

Det høye norske sykefraværet er bekymringsfullt fordi vi vet at lange sykefravær kan lede til uføretrygd...

688 uføretrygdde i Lunner

➔ **11,9%** av alle mellom 18 og 67 år

567 uføretrygdde i Jevnaker

➔ **13,2%** av alle mellom 18 og 67 år

1 328 uføretrygdde i Gran

➔ **16%** av alle mellom 18 og 67 år

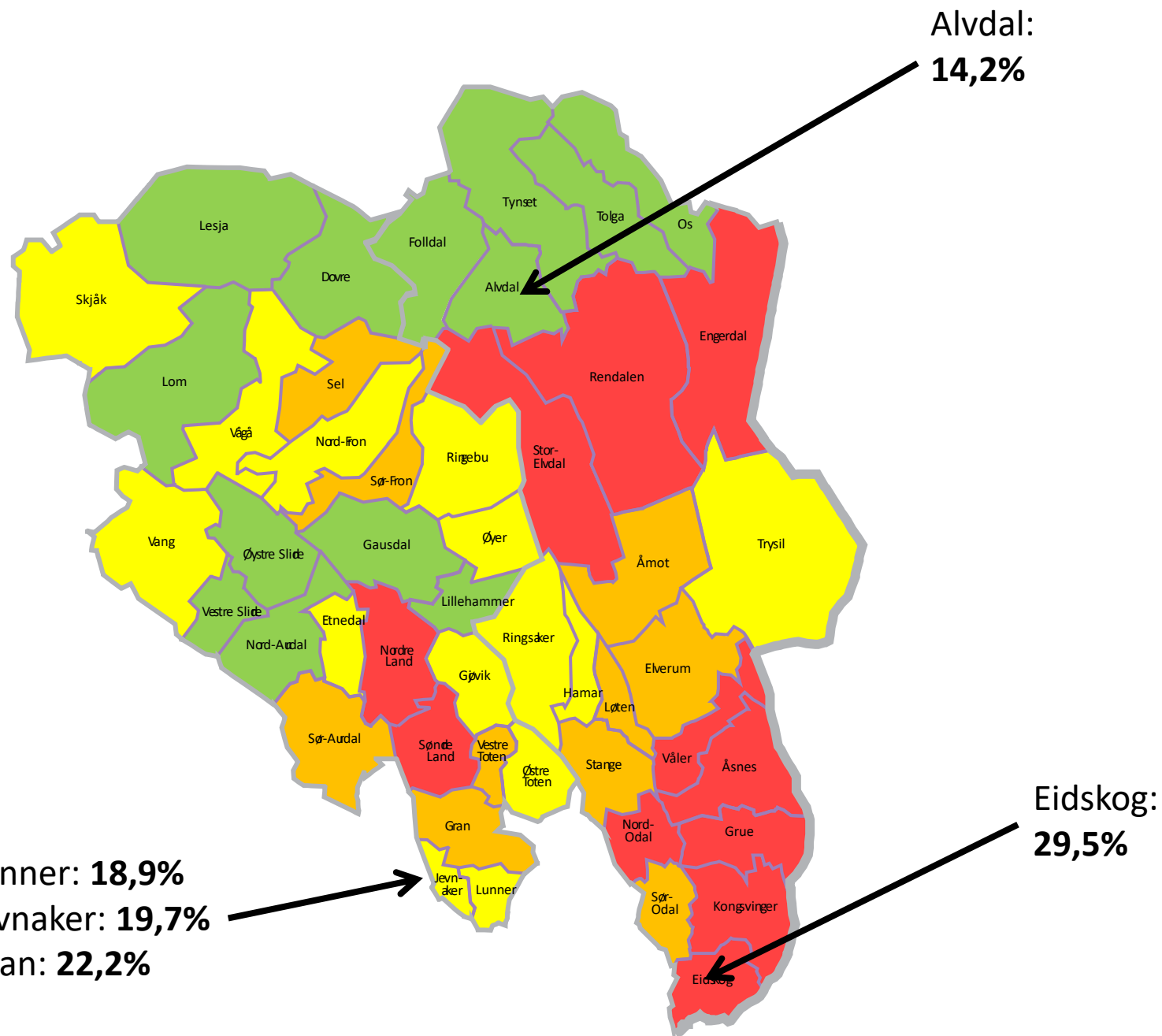
3 600 personer i alderen 20 – 66 år står utenfor arbeidsliv og utdanning på Hadeland

Utenforskap i Innlandet (20-66 år)

Innlandet: **21%**

- Under 18%
- 18% – 21%
- 21% – 24%
- Over 24%

Lunner: **18,9%**
Jevnaker: **19,7%**
Gran: **22,2%**

Hva hindrer mennesker i arbeidskraftreserven i å delta inn i arbeid og aktivitet?

De vil ikke komme inn

(mangler motivasjon)

Motivasjon / insentiver / vilje

- Trygdenivå
- Skatt på inntekt
- Andre inntekter
- Inntekt andre i husstanden
- Aktivitetsplikt

De kan ikke komme inn

(mangler kvalifikasjoner)

Kvalifikasjoner / situasjon / evne

- Utdanning
- Ferdigheter
- Språk
- Helse
- Barn og hjem
- Mobilitet

De får ikke komme inn

(mangler muligheter)

Muligheter

- Ledighetsnivå
- Lønnsnivå
- Bedriftenes situasjon og behov
- Lærlingeplasser
- Deltidsstillinger

Avgangsalder er viktigere enn tidspunkt for uttak av pensjon

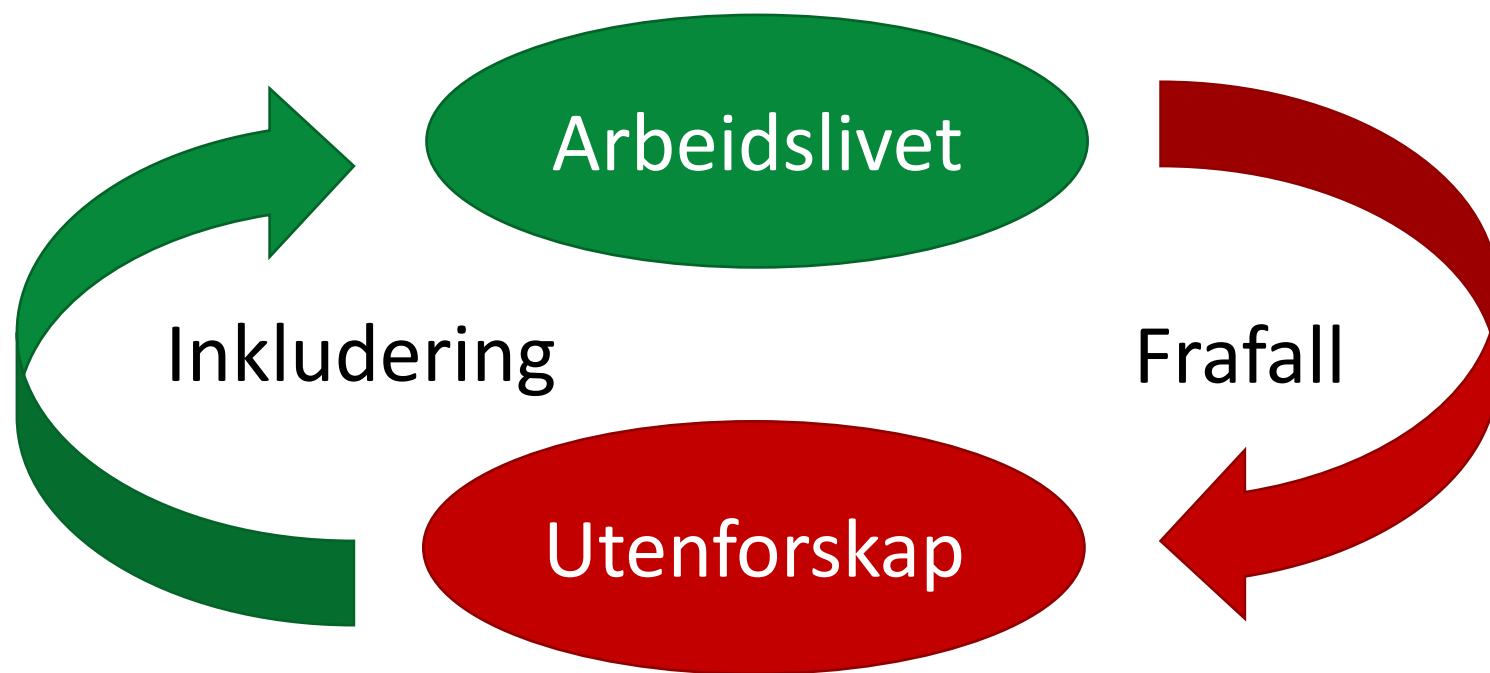

Foto: Getty Images

Gjennomsnittlig avgangsalder fra arbeidslivet **har stagnert på 65,8 år** – det samme som i 2014 (*den økte med drøyt 2 år fra 2001*).

- Avgangsalderen er rundt **64 år** om kun arbeid tilsvarende minst 50 prosent stilling medregnes.

I sum gir det oss en betydelig samfunnsutfordring:

Hvordan **redusere utenforskap** gjennom **økt inkludering** og **redusert frafall** for å få flere i arbeid, og få arbeidstakerne til å stå **lenger i arbeid**?

**Vi trenger å bruke alle ressursene
som finnes mer enn noen gang før**

Hva er det viktig at vi som arbeidsgiver prioriterer framover?

Arbeidsmiljø- og nærværsjobbing

Oppgavekartlegging og oppgavefordeling

Bærekraftige arbeidstidsordninger

Redusere utenforskap

Legge til rette for at ansatte står lengre i jobb

Kompetanseutvikling

A horizontal line drawing divided into five sections, each representing a different aspect of a community. The first section on the left shows a rural landscape with a tractor plowing a field, a small house, and a train passing by. The second section shows a suburban area with a person walking a dog, a car, and a house. The third section shows a coastal area with a boat in the water, a sun, and a person walking. The fourth section shows a park area with a person walking, a person on a bicycle, and a person on a trampoline. The fifth section on the right shows a community center or school building with a flag, a person walking, and a person on a bicycle.

Innsats for befolkningsvekst

- Hadeland nært og naturlig
- Profilerings av gode kommunale tjenester
- Tilrettelegging for etablering

Omstilling i kommunale tjenester

- Avstemme forventninger til levering av tjenester
- Samskaping med sivilsamfunnet
- Innovasjon og digitalisering

Påvirkning av kommunens rammebetingelser

- Oppgavedeling mellom forvaltningsnivåer
- Skatteinngang
- Inntektssystemet og rammetilskudd

Strukturelle grep

- Reduksjon i antall kommunale tjenestesteder
- Prioritering av investeringer og påkostninger i formålsbygg
- Omprioritering av ressurser mellom tjenestene

Endret demografi og negativ befolkningsutvikling

Nytt
Nyttig
Nyttiggjort

KOMMUNE 1.0

Kommunen bestemmer
"ovenfra-og-ned".

KOMMUNE 2.0

Brukeren bestemmer.
"Kommunen bærer deg gjennom livet".

KOMMUNE 3.0

Vi bestemmer sammen.
"Hva skal vi få til i fellesskap i dag?".

Kommune 1.0
Kommunen
bestemmer!

Kommune 2.0
Kommunen
bærer deg!

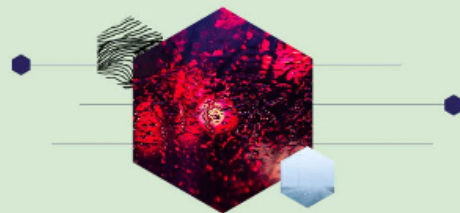

Kommune 3.0
Vi løfter i lag

Veikart for tjenesteinnovasjon er en verktøykasse for deg som vil skape bedre tjenester for innbyggerne i din kommune. Veikartet tar deg gjennom seks faser, fra behovet oppstår til ny praksis er satt i drift. Verktøyene du trenger presenteres i hver fase.

Fase 1 - Forankring

Hensikten med fasen er å definere kommunens utfordringsbilde og sikre at organisasjonen har en felles forståelse for både problem og mål. Vellykket arbeid med tjenesteinnovasjon kjennetegnes av grundig forarbeid, god planlegging og bred forankring.

Fase 2 - Innsikt

Gode tjenester skapes på bakgrunn av god innsikt i faktiske behov. Gjør grundig arbeid med å avdekke reelle behov og årsaker til problemer før dere velger løsning. Dette reduserer faren for at dere lager feil løsninger.

Fase 3 - Tjenesteutvikling

I denne fasen omsettes innsikten til ideer, som igjen videreutvikles til tjenestetilbud klar for pilotering. Det er viktig å involvere både brukere og ansatte underveis for å sikre forankring og treffsikre løsninger.

Fase 4 - Pilotering

Pilotering betyr at tiltaket eller tjenesten prøves ut i en begrenset skala over tid for å sikre at alt fungerer som det skal. Hensikten er å avdekke feil og mangler, identifisere uforutsette problemer og dermed reduseres risiko.

Fase 5 - Overgang til drift

I denne fasen er det viktig å sikre at den nye tjenesten integreres i drift på en god måte. Dette innebærer planlegging og gjennomføring av implementering og eventuelle anskaffelser.

Fase 6 - Ny praksis

I ny praksis er det viktig å sikre at dere oppnår ønskede gevinster for brukere, pårørende og kommunen. Gevinstrealisering tar ofte lang tid, og krever gjennomgående handling og oppfølging. Synlig fremgang driver motivasjonen.

Kommunal Rapport

Silje Aga Rogan, advokat og partner i Lund & Co, har vært prosjektleder for utredningen om lovgrunnlaget for forsøk i offentlig sektor.

Arkivfoto: Terje Lien

PUBLISERT 09.04.2024 08:43

Ny rapport: Flere forsøk vil kreve lovendring

Dersom kommunene skal sette i gang flere forsøk og drive mer innovasjon, må forsøksloven endres, ifølge en utredning laget for KS.

WAGNEILD SVED
132 87 840

Det er særlig hensynet til innbyggernes rettssikkerhet som setter begrensninger for kommunenes muligheter til å drive forsøksvirksomhet. Forsøk som krever unntak fra regler som gir enkeltpersoner rettigheter, blir derfor avslått.

Dette bør endres hvis forsøksloven skal være et effektivt virkemiddel for kommunal innovasjon, ifølge [utredningen](#), som advokatfirmaet Lund & Co sammen med BDO og Proba samfunnsanalyse står bak.

Når det gjelder individuelle rettigheter, kan rettssikkerheten ivaretas ved at innbyggeren får et tjenestetilbud som er minst like godt som det de har krav på, mener utrederne.

Det er også mulig å kreve at forsøket betinger reelt samtykke eller reell frivillighet, mener de. Kommunen kan dessuten pålegges å evaluere forsøket underveis for å sikre at det ikke går ut over innbyggerne.

Taushetsplikten kan være et hinder for forsøk som går på tvers av kommuner og organer. Dette kan løses ved taushetsplikten ilegges forsøksenheten, ifølge utredningen.

- Les også: [Disse kommunene har søkt om å få frikommuneforsøk](#)

Det er forståelig at Erling Sandes (Sp) departement bruker noe tid på å vurdere de 87 forsøksøknadene som kom i september i fjor. Låvelv spør jeg meg om arbeidet vil bli det omfanget og den kraften vi trenger, skriver Agnar Kaarbo.

Foto: Terje Lien

KOMMENTAR 11.04.2024 12:03

Kommentarer gir uttrykk for skribentens analyser og meninger.

Forsøksberget som fødte en mus

Arbeidet med å få til flere forsøk i Kommune-Norge går tregt. Hva venter Kommunaldepartementet egentlig på?

AGNAR KAARBO
Politisk redaktør i Kommunal Rapport, 974 82 408

Noen av oss håpet at Kommunaldepartementets invitasjon i fjor høst om å drive kommunale forsøk for alvor ville få fart på «å finne løsninger på nye problemer og å finne bedre løsninger på de vi strever med allerede». Formuleringen har jeg lånt av forsker Rolf Renning fra hans bok [Innovasjon i offentlig sektor](#).

Reformlengselen skyldes at det er 38 år siden forrige runde med frikommuneforsøk. I tillegg har Ap/Sp-regjeringens politikere snakket mye om tillitsreform. Ifølge Hurdalsplattformen en av de viktigste reformene for regjeringen.

Den danske regjeringens ambisjoner om å slippe kommunene fri, i alle fall et stykke på vei, har også vært til inspirasjon.

«Etter min erfaring er det stor innovativ og nytenkende kraft i kommunenes ansatte og deres ledere så fremt de blir gitt tillit og rom, sier Harald Danielsen.

Foto: Agnar Kaarbo

PUBLISERT 06.06.2024 07:12

– Detaljert lovverk hindrer kommunene i å være innovative

Den aller største hindringen for innovasjon, er Stortinget og den til enhver tid sittende regjering, mener tidligere kommunedirektør Harald Danielsen.

BRITT GLOBVIK
111 78 694

Ikke alle folkevalgte har like stor forståelse for at kommunedirektøren og ansatte må gis både bestillinger som er åpne nok og trygghet nok til at folk tør å forsøke nye løsninger uten frykt for å bli hundset med i etterkant dersom de ikke lykkes, mener tidligere kommunedirektør i Arendal, Harald Danielsen.

Men det er ikke bare politikere og administrasjon som kan mangle mot til å prøve noe nytt.

Heller ikke alle kommunedirektører og kommunalsjefer har tilstrekkelig forståelse og mot til å iverksette løsninger som har karakter av eksperimenter. Etter min erfaring er det stor innovativ og nytenkende kraft i kommunenes ansatte og deres ledere så fremt de blir gitt tillit og rom.

Les også:

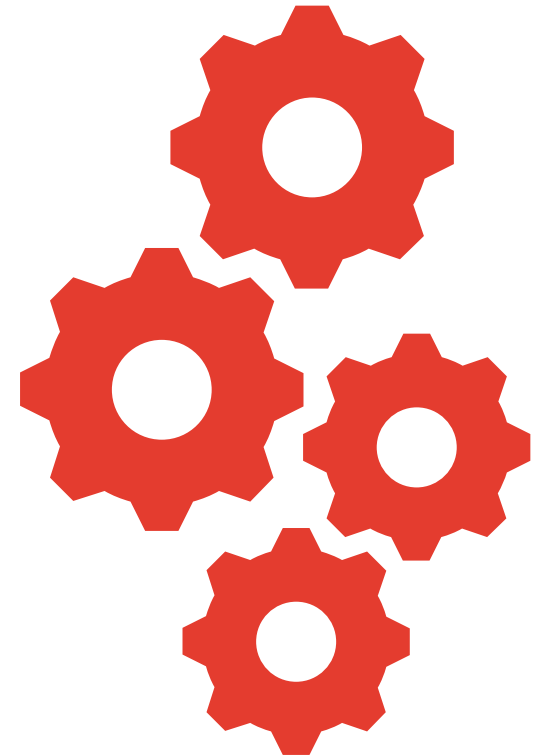
- [Direktøren mener mål om heltid er «strøvsynt». Nå skal de inspirere norske kommuner](#)
- [Dansk rapport: Nederlands metode krever lovendring](#)

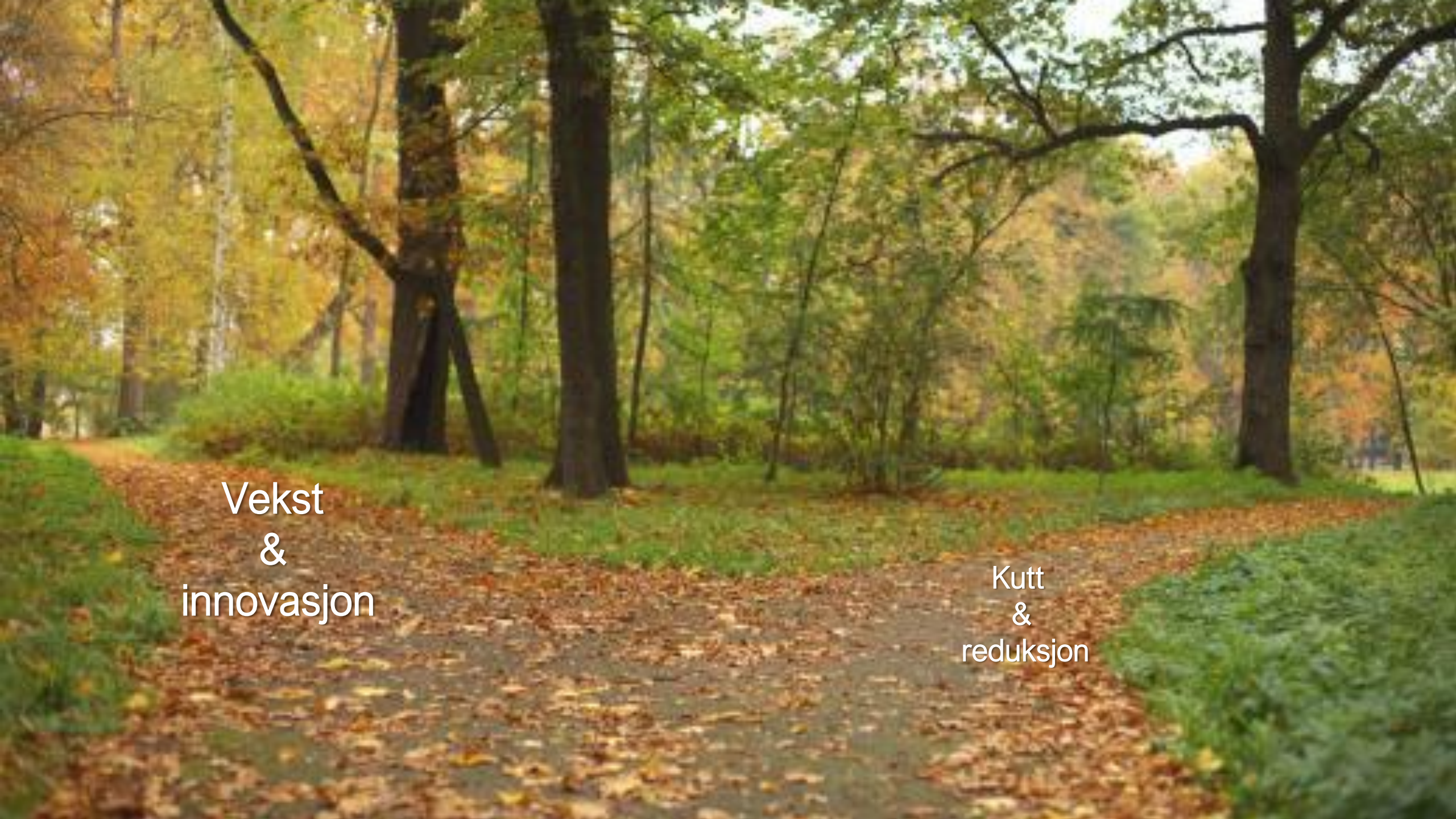
Lovverket største hindring

Omstilling og utvikling

- (for) mange samtidige prosjekter
Ikke tilstrekkelig kapasitet i organisasjonen
- noen prioriterte omstillingsprosesser
2 mill i omstillingsmidler for å stimulere
fire utvalgte prosjekter 2023-2025
- digitaliseringsmidler ikke videreført
1,5 mill «Frie midler» brukt til å stimulere
digitaliseringsprosesser ikke videreført fra 2024

A photograph of a forest path in autumn. The path is covered in fallen yellow and orange leaves. Large, dark tree trunks line the path, and the background is filled with trees showing autumn foliage. The lighting is soft and natural.

Vekst
&
innovasjon

Kutt
&
reduksjon

Drift

Utvikling

**Hvis du gjør det
du alltid har gjort,
får du det du
alltid har fått.....**

At være voksen handler om
at gøre selv. At bestemme
selv. At føle sig uafhængig.

ODENSE
KOMMUNE

VI INDRETTER OS EFTER BORGERNE

- PÅ VEJ MOD DET NÆSTE VELFÆRDSSAMFUND

Godeland

På hjul: Fra venstre Marianne Orvang (daglig leder Gran frivilligsentral Vassenden), Hilde Grøndahl Tangen (daglig leder Gran frivilligsentral), Jostein Andersen (seksjonsleder for hjemmetjenester i Gran kommune), Sven Sandvik (folkehelsekoordinator i Gran kommune) og Tone Reidem (helse- og omsorgssjef i Gran kommune).

NT + GO = DGO

**Ny Teknologi
+
Gammel Organisasjon
=
Dyr Gammel Organisasjon**

Slik får Oddbjørn (80) mer kontakt: – Det er som å få omverdenen inn på rommet

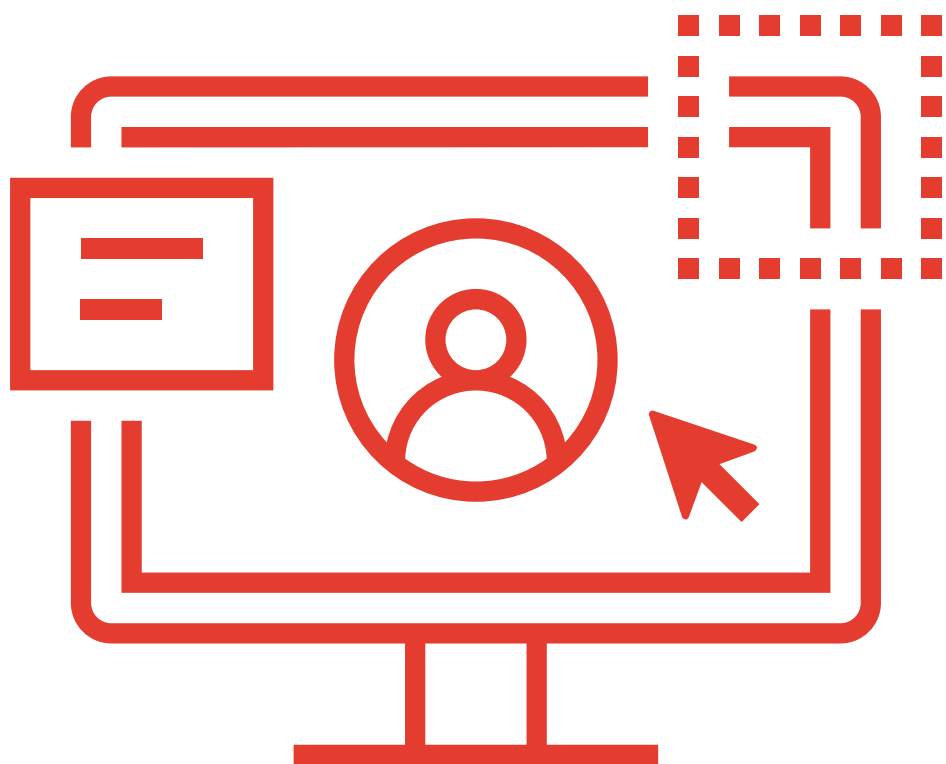

ANALOG: Med skjermen til høyre kan Oddbjørn Myrdahl (80) snakke med familien sin hver dag om han vil. Her blir han intervjuet av avisen Hadeland gjennom skjermen. Foto: Kine Therese Vik-Erstad/Gran kommune

GRAN KOMMUNE

Noen utvalgte eksempler på tjenesteutvikling, digitalisering og velferdsteknologi

Rickshaw

Komp

Trygghetsalarmer

Medisindispensere

Leve hele livet

Trygg hjemme

Ruteoptimalisering

RoomMate

Aidn

Status	Utvikling	Herav digitalisering
Totalt	316	238
Gjennomført	192	153
I arbeid	68	44
I oppstart	20	11
På vent	23	19
Uaktuelt	13	11

[illegible]

Videre digitalisering

- «Digital transformasjon» - med mennesket i sentrum.
- Framover må vi feste blikket på:
 - Arkitektur
 - Kunstig intelligens
 - Velferdsteknologi
 - Automatisering og robotisering
 - Tingenes internett
 - Stordata
 - Informasjonssikkerhet og personvern
- Politisk forankring først og fremst gjennom strategiske styringsdokumenter

GRAN KOMMUNE

Innovasjonsstrategien & Innovasjonsplakaten

Innovasjonsstrategi

- holdninger og handlinger
for en nyskapende kommune

Vedtatt i kommunestyret 21.02.2017

Vi i Gran

GRAN KOMMUNE - innovasjonsstrategi
Holdninger og handlinger for en nyskapende kommune

Innovasjonsplakaten

1. Vi i Gran har positive forventninger til hverandre, heier på initiativ og lar folk slippe til.
2. Vi i Gran har mot til å bryte mønstre, vilje til å avlære og evne til å lære nytt.
3. Vi i Gran bruker erfaring og kunnskap til å skape ny praksis.
4. Vi i Gran legger vekt på kommunikasjon og er villige til både å dele og låne nye tanker.
5. Vi i Gran viser hverandre tillit og aksepterer risiko ved prøving og feiling.
6. Vi i Gran er nysgjerrige, bruker varierte arbeidsformer og kreative metoder for å tenke nytt.
7. Vi i Gran legger alltid vekt på brukerperspektivet og involverer innbyggerne våre.
8. Vi i Gran ser bruk av teknologi og digitalisering som en mulighet i alle utviklingsprosesser.
9. Vi i Gran samarbeider på tvers av faglige, organisatoriske og geografiske skillelinjer.
10. Vi i Gran måler effekt, synliggjør resultater og tar ut gevinster.

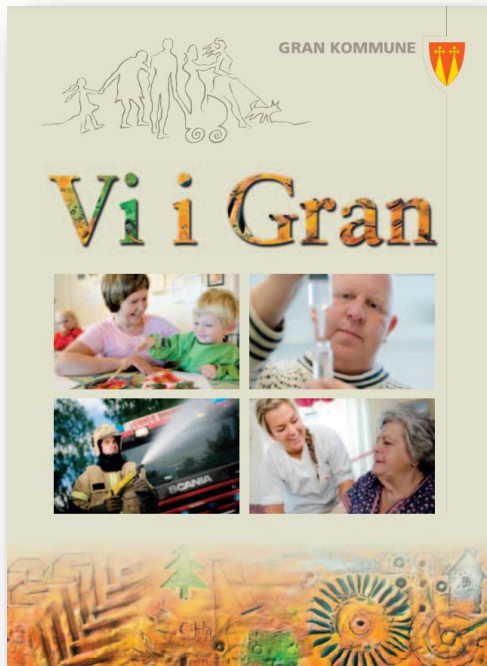
Side 2

1. Vi i Gran har positive forventninger til hverandre, heier på initiativ og lar folk slippe til.
2. Vi i Gran har mot til å bryte mønstre, vilje til å avlære og evne til å lære nytt.
3. Vi i Gran bruker erfaring og kunnskap til å skape ny praksis.
4. Vi i Gran legger vekt på kommunikasjon og er villige til både å dele og låne nye tanker.
5. Vi i Gran viser hverandre tillit og aksepterer risiko ved prøving og feiling.
6. Vi i Gran er nysgjerrige, bruker varierte arbeidsformer og kreative metoder for å tenke nytt.
7. Vi i Gran legger alltid vekt på brukerperspektivet og involverer innbyggerne våre.
8. Vi i Gran ser bruk av teknologi og digitalisering som en mulighet i alle utviklingsprosesser.
9. Vi i Gran samarbeider på tvers av faglige, organisatoriske og geografiske skillelinjer.
10. Vi i Gran måler effekt, synliggjør resultater og tar ut gevinster

Kommuneplan

Samfunnsdel

Kommuneorganisasjon

GRAN KOMMUNE

Hva mer skal opp i gryta?

Virksomhetsstyring?

Internkontroll?

Kompetanseutvikling?

Samarbeidsmodeller?

Andre tema?

**Kommunedelplan?
Temaplan?
Strategi?**

GRAN KOMMUNE

Vedlikeholdsetterslep, investeringsbehov, FDV-kostnader

FDV-kostnader og Investeringsbehov

- 77 400 kvm formålsbygg fordelt på 41 lokasjoner (tekniske anlegg ikke inkl.)
- 23 kr per kvm. formålsbygg til vedlikehold i budsjett
- 90 kr per kvm. iflg. (snitt kostragruppe)
- For å ivareta vedlikeholdsbehovet bør det være på 220 kr. per kvm (NKF)
- Etterslep på investeringer oppgraderinger er betydelig

GRAN KOMMUNE

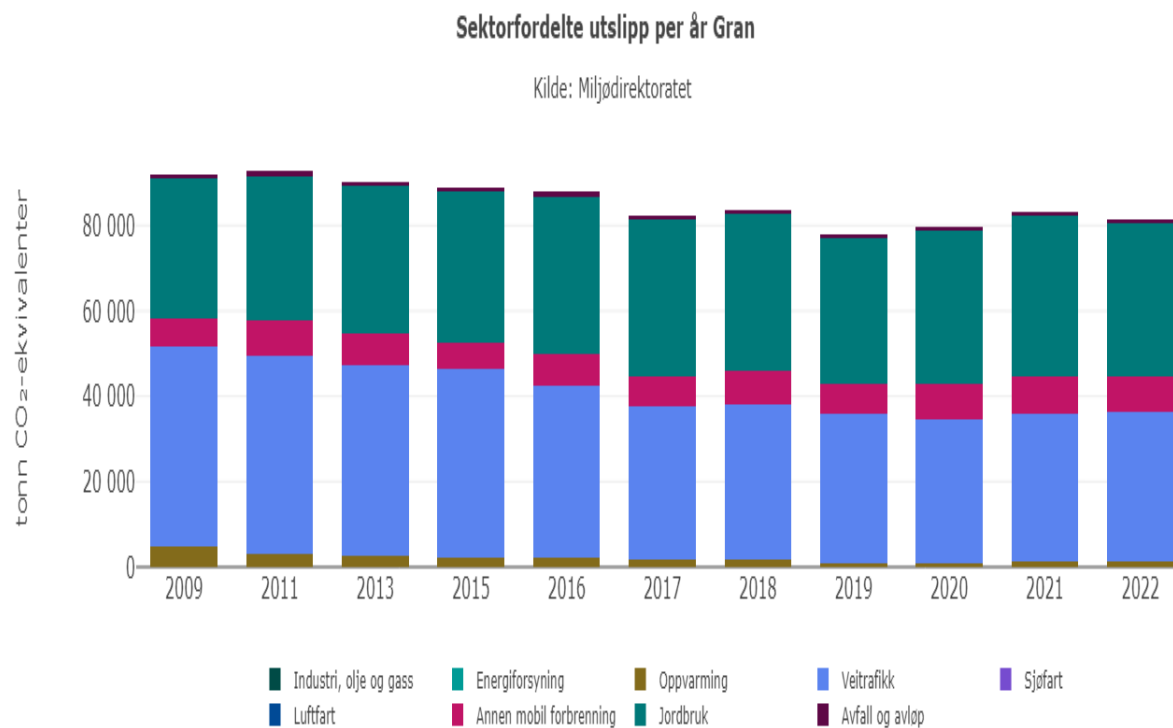
Klima og miljø

Et klimavennlig og trygt lokalsamfunn

- Vi har et lokalsamfunn som har redusert klimautslippene i tråd med de nasjonale klimamålene, er bedre tilpasset til klimaendringer og økt naturfare og som har god beredskap mot uønskede hendelser.

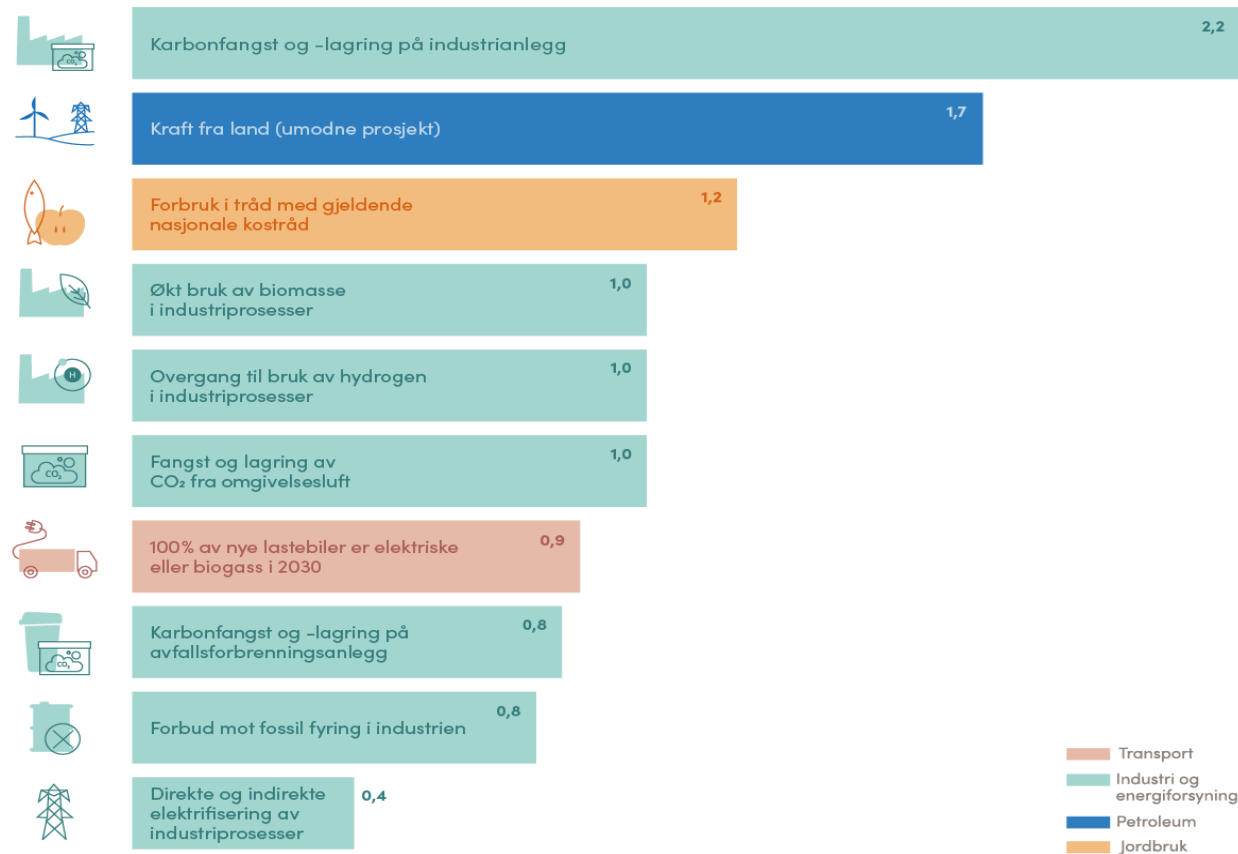

Nasjonale klimamål

Ti største klimatiltak i 2030

Klimatiltak med størst potensial for utslippsreduksjoner i 2030 fordelt på sektorer. Inkluderer både kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp av klimagasser.

- Norges forsterkede klimamål er å **redusere utslippene med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent** innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå. Norge ønsker å kutte sine klimagassutslipp i samarbeid med EU.
- Kilde: [Klimaendringer og norsk klimapolitikk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/klimaendringer-og-norsk-klimapolitikk)
- [Klima \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no/klima)

Kommunale klimamål

Hovedmålet i planen er at Gran kommune skal ha en bærekraftig samfunnsutvikling som bidrar til å nå nasjonale klimamål og oppnår 20 prosent klimagassreduksjon innen 2022.

Slik skal dette målet nås:

- Gran kommune skal redusere klimagassutslipp fra egen drift.
- Gran kommune skal tilrettelegge for klimavennlig transport og arealbruk.
- Gran kommune skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering og oppnå 60 % materialgjenvinning innen 2024.
- Gran kommune skal redusere klimagassutslipp fra energibruk, med særlig fokus på oppvarming.
- Gran kommune skal drive kunnskapsformidling og holdningsskapende arbeid i lokalsamfunnet og samarbeide med lokale initiativ og aktører.
- Gran kommune skal veilede og stimulere landbruksnæringa til å redusere klimagassutslipp, øke karbonlagring og drive bærekraftig verdiskaping.
- Gran kommune skal veilede og motivere næringsaktører til å redusere klimagassutslipp og drive bærekraftig verdiskaping.
- Gran kommune skal styrke kompetanse og ressurser til klima- og energiarbeidet.

Klimatilpasning

- Vi må forvente mer nedbør og flere styrtregn hendelser
- Flomsikring koster
 - Vi har søkt om tilskudd, men dette krever også egenandeler
- Vi må også forvente flere hendelser med tørke

GRAN KOMMUNE

Strategidiskusjon

GRAN KOMMUNE

Strategidiskusjon

Fordel roller i gruppa:

- ordstyrer (styrer diskusjonen)
- referent/talsperson (noterer synspunkter og oppsummerer i plenum)
- tidtaker/viddevakt (passer på at tiden fordeles på tre temaer, og at gruppa holder seg til tema)

Diskuter etter tur temaene til høyre, og gjør klar for en oppsummering i plenum:

- **Hvilke grep kan vi ta for å håndtere utfordringsbildet vi har fått beskrevet i dag?**

Tjenestenivå,
behov og
forventninger

Kompetanse og
arbeidskraft

Investeringer
og vedlikehold

Gruppediskusjoner

Gruppe	Plassering
Gruppe 1	Granavollen sør
Gruppe 2	Granavollen nord
Gruppe 3	Røykenvik
Gruppe 4	Brandbukampen
Gruppe 5	Møtebord i gangen utenfor Granavollen

GRAN KOMMUNE

Videre arbeid

GRAN KOMMUNE

Budsjettprosess 2024

Budsjett og økonomiplan 2025-2028

FSK vedtar plan for budsjett-prosess	KST behandler årsberetning og årsmelding	FSK behandler 1. tertial-rapport	Budsjett-konferanse med planer og mål, investerings-plan og framskrevet budsjett	KST behandler 1. tertial-rapport
11.4	30.5	6.6	13.6	20.6

FSK behandler 2. tertial-rapport	Rådmannens budsjettforslag legges fram for KST KST behandler 2. tertialrapport	Budsjettarbeids-møte for alle folkevalgte med informasjon, spørsmål og veiledning	FSK vedtar innstilling til budsjett og økonomiplan og sender ut på høring	KST vedtar budsjett og økonomiplan
10.10	24.10	31.10	28.11	19.12

Administrativ prosess juni-oktober

- Rammer per budsjettområde
- Tiltak
 - Rådmannens prioriteringer
 - Nye behov
 - Innsparinger
 - Alternativer, ikke innarbeidede tiltak
 - Nye behov
 - Innsparinger
- Medvirkning – ledere og medarbeidere
- Samhandling og drøfting - tillitsvalgte
- Detaljbudsjettering
- Helhetlig budsjettforslag med tekster og tall
- Intern informasjon
- Presentasjon

Politisk prosess juni-desember

- Lenke til publisert versjon av Framsikt etter budsjettkonferanse 13. juni:
 - Investeringsplan
 - Framskrevet budsjett per juni 2024
 - Hovedmål og delmål + målindikatorer
- Politikermodule er åpen for modellering og testing av budsjettforslag
 - Økonomi bistår med brukerregistrering, tilgang/pålogging
 - NB! Ny versjon ved hver milepæl i budsjettprosessen
 - Rådmannens budsjettforslag 24. oktober
 - FSK budsjett ut på høring 28. november
 - KST sluttbehandling 19. desember
- Spørsmål og svar i Framsikt er klart til bruk
 - Svartid vil variere, men administrasjonen vil følge opp regelmessig i perioden juni-oktober.
 - Etter framlegging av rådmannens budsjettforslag intensiveres oppfølgingen i perioden oktober-desember.

Tilsvarende
informasjon
formidles på
kommunens
hjemmeside
for 2025-2028

Budsjett- og økonomiplanprosess 2024–2027

[Lytt til teksten](#)

På denne siden finner du dokumenter fra arbeidet med budsjett og økonomiplan for perioden 2024–2027.

14. desember 2023 - Kommunestyret vedtok budsjett og økonomiplan 2024–2027

+

7. desember 2023 - Formannskapetets innstilling til budsjett og økonomiplan

9. november 2023 - Formannskapetets forslag til budsjett og økonomiplan

+

26. oktober 2023 - Formannskapetets budsjettarbeidsmøte

+

28. september 2023 - Formannskapetets budsjettarbeidsmøte

+

15. juni 2023 - Formannskapetets budsjettkonferanse

+

GRAN KOMMUNE

Hjem / Tjenester / Planer og prosjekter / Årsmelding og årsregnskap

Årsmelding og årsregnskap

[Lytt til teksten](#)

Årsmeldingen forteller hva kommunen har gjort i ulike virksomhetsområder i året som er over. Den viser hvordan pengene er brukt i ulike områdene.

Hjem / Tjenester / Planer og prosjekter / Planer / Kommuneplan

Kommuneplan

[Lytt til teksten](#)

Kommuneplanen er Gran kommunens overordnede styringsdokument. Den gir rammer for hvordan kommunen skal utvikles og hvordan arealene skal forvaltes. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel

+

Kommuneplanens arealdel

+

Hjem / Tjenester / Planer og prosjekter / Planer / Budsjett og økonomiplan

Vedtatt budsjett og økonomiplan

[Lytt til teksten](#)

Budsjettet og økonomiplanen handler om hvordan pengene skal prioriteres i Gran kommune.

Økonomiplanen omfatter alle virksomhetene og oppgavene i kommunen, og skal gi en oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i perioden planen gjelder for.

Årsbudsjettet, som gjelder både drift og investeringer, er en bindende plan for kommunens midler og hvordan disse skal brukes i budsjettåret.

Gran kommune behandler årsbudsjettet og økonomiplanen samtidig. Økonomiplanen skal omfatte minst de neste fire årene, og rullerer. Det vil si at kommunestyret vedtar den én gang årlig.

Budsjett og økonomiplan 2024–2027

+

Vedtatte budsjett og økonomiplaner fra tidligere år

+

Opplæring og bistand

- Enkel opplæring/brukerstøtte 13. juni
- Grunnleggende opplæring i Framsikt og forslagsstilling i DigDem, for de som skal være operative i partigruppenes budsjettarbeid, like før eller etter 24. oktober
- Praktisk bistand fra nøkkelpersoner i økonomigruppa, stab og støtte i perioden oktober-desember
- Innlevering for kvalitetssikring og produksjon av publiseringsversjon av budsjettforslag, to dager før beslutningspunkt (26. november og 17. desember)

Demo

NB! Personlig brukerstøtte etter felles gjennomgang

- Hvordan logge seg på Framsikt?
 - adresse
 - tofaktor-pålogging
- Hvordan finne politikermoduleen?
 - lage en ny budsjettversjon
 - legge inn endringer i tekst og tall
- Hvordan finne spørsmål og svar?
 - legge inn spørsmål
 - finne svar på egne og andres spørsmål